

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"

STUDIJA SLUČAJA
NAPADA NA
TJEDNIK NOVOSTI
NAKON HRVATSKIH
PARLAMENTARNIH
IZBORA 2024.
GODINE

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"

STUDIJA SLUČAJA NAPADA NA TJEDNIK NOVOSTI
NAKON HRVATSKIH PARLAMENTARNIH
IZBORA 2024. GODINE

AUTORICA:

Tajana Broz

UREDNIK:

Petar Vidov

IZDAVAČ:

Faktograf – udruga za
informiranu javnost

DIZAJN:

Nikola Križanac

Zagreb, srpanj 2024. godine

NAPOMENA

Ova studija slučaja izrađena je u sklopu projekta “Dekodiranje dezinformacijskih obrazaca 2”. Projekt vodi Međunarodni institut za medije (IPI) u partnerstvu s Faktografom i njemačkim dnevnikom Taz, a financira ga Europski fond za medije i informiranje kojim upravlja Zaklada Calouste Gulbenkian.

Isključivu odgovornost za sadržaj koji podržava Europski fond za medije i informiranje snose autori i on ne mora nužno odražavati stajališta EMIF-a i partnera Fonda, Zaklade Calouste Gulbenkian i Europskog sveučilišnog instituta.

European
**MEDIA AND
INFORMATION**
Fund

Managed by
Calouste Gulbenkian
Foundation

SADRŽAJ

4	UVOD
10	POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA
13	Političko predstavništvo srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj
16	Tjednik Novosti
19	Elementi i narativi prethodnih napada na Novosti
30	PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE
48	NARATIVI NAPADA
58	KLJUČNI AKTERI NAPADA
59	Domovinski pokret
61	Stephen Nikola Bartulica
62	Ivan Penava
63	Mario Radić
64	Narod.hr
65	Hrvatski tjednik
68	Bujica
72	ZAKLJUČAK

UVOD

Napadi na medije u hrvatskom su javnom prostoru već dugo uobičajena pojava, ali nakon održanih parlamentarnih izbora 2024. godine, otišlo se korak dalje. Zahtjev za ukidanje javnog financiranja tjednika Novosti, koji izdaje vodeća organizacija srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, predstavlja jedan od najozbiljnijih udara na medijske slobode u novijoj hrvatskoj povijesti te simbol antisrpske histerije koju predvodi Domovinski pokret, stranka ekstremne desnice.

Među svim ranjivim skupinama u Hrvatskoj, srpska nacionalna manjina najčešća je meta javnih šovinističkih ispada, utemeljenih u etničkoj netrpeljivosti koja proizlazi iz hrvatsko-srpskog rata vođenog u prvoj polovici 1990-ih. Ekstremistička desnica vješto koristi relativno normaliziranu i u javnom prostoru redovito prisutnu mržnju prema Srbima za motiviranje birača i posljedično postizanje svojih političkih ciljeva, zbog čega su javni napadi na tjednik Novosti i zadnjih godina bili učestala pojava.

Međutim, činjenica da je pitanje javnog financiranja jednog specifičnog medija pretvoreno u ključnu temu pregovora o sklapanju vladajuće koalicije predstavlja izrazitu prijetnju budućem razvoju nezavisnog medijskog sektora u Republici Hrvatskoj, čiji opstanak može zajamčiti samo dostupnost adekvatnog javnog financiranja. Ekstremistička desnica svjesna je da kritičare najlakše može ušutkati optužujući ih da su “narodni neprijatelji”, pri čemu je logično zaključiti da su Srbi samo prvi na “listi za odstrel”. Ako uspiju u namjeri da uskrate proračunska sredstva Novostima, u budućnosti će im biti puno lakše istu taktiku primijeniti i na drugim kritičkim glasovima (npr. onima kojima je neprihvatljiva diskriminacija po rodnoj, rasnoj ili religijskoj osnovi ili onima koji se u javnom prostoru suprotstavljaju dezinformacijskim narativima o klimatskim promjenama i drugim gorućim društvenim krizama).

Hrvatski parlamentarni izbori održani su u travnju 2024. godine, svega 53 dana prije održavanja izbora za Europski parlament. Predizborna kampanja započela je time da se Predsjednik Republike Zoran Milanović proglasio kandidatom za predsjednika Vlade ispred lijeve koalicije predvođene Socijaldemokratskom partijom. Tim do tada neviđenim činom, Predsjednik je “hakirao” izborni proces te ga doveo na sam rub

ustavnosti, nagnavši i Ustavni sud da dva puta reagira. Ove su okolnosti dovele do kampanje u kojoj se najmanje govorilo o politikama koje stranke planiraju provoditi, već je fokus uglavnom bio na prepucavanju, a učestalo i otvorenom vrijeđanju između dva glavna konkurenta za mjesto budućeg premijera – predsjednika RH Zorana Milanovića i predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, uz uglavnom neuspješne pokušaje ostalih političkih aktera da se izbore za mrvicu pažnje medija i javnosti.

Iako je tijekom kampanje Domovinski pokret isticao da se zalaže, primjerice, za deratifikaciju Istanbulske konvencije, dokidanje “rodne ideologije” i zaustavljanje “invazije” migranata te izjavljivao da im nije prihvatljivo sudjelovati u vladajućoj koaliciji koju bi činili Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS) i stranka Možemo¹, a u svome izbornome programu jasno napisao da će, ako dođu u priliku, “izvršiti reviziju sredstava koja se dodjeljuju tjedniku Novosti”, malo tko je stigao obratiti pozornost na njihove političke prijedloge.

Te izborne srijede, 17. travnja, Hrvatska demokratska zajednica i Andrej Plenković odnijeli su još jednu relativnu izbornu pobjedu. No, već je u izornoj noći postalo jasno da će im za sastavljanje vlade uz izabrane predstavnike nacionalnih manjina biti potreban još jedan koalicijski partner, što je sve oči uperilo u Domovinski pokret (DP) pa je tako i njihov program konačno dobio značajniju medijsku pozornost. Tijekom pregovora o sastavljanju parlamentarne većine, Domovinski je pokret značajnu pažnju, shodno svojim predizbornim obećanjima, usmjerio na tjednik Novosti.

Šest dana nakon izbora, Ivan Penava, predsjednik Domovinskog pokreta, na konferenciji za medije odgovarajući na pitanje o mogućoj suradnji sa SDSS-om u rukama je držao primjerak Novosti i kazao:

“Kakvi Srbi, koji Srbi? Apsolutno srpska nacionalna manjina, dok god poštuju hrvatsku državu i zakone, dok ne-

¹ Stranka Možemo je stranka lijevog centra te je Domovinski pokret višekratno isticao kako su njihove politike u potpunoj vrijednosnoj suprotnosti.

maju problem doći 5.8. i poštivati, ako ne slaviti Oluju, nemamo problem. Međutim, ljudi poput ovog čovjeka ovdje... Podržavati politiku koja financira ovakve tvorevine, koja ima naslove ‘neka visi F.T.’. To ne dolazi u obzir.”²

Tri dana kasnije, Mario Radić, zamjenik predsjednika Domovinskog pokreta, na pitanje hoće li se i dalje iz proračuna financirati Novosti, odgovara:

“Srpsko glasilo nacionalne manjine treba postojati i treba se baviti kulturnim i životnim pitanjima srpskog naroda u Hrvatskoj. No je li ovaj narativ ovih novinara koji tamo pišu takav? Oni provode jednu agendu...[...] Mislim da bi taj tko hoće nametati te ideologije, trebao ići na tržište. [...] To su uglavnom novinari Ferala. Nemam ništa protiv, ali neka izađu na tržište. Koja je to pravednost da je Jutarnji na tržištu, a Novosti nisu.”³

Na ovom tragu uslijedio je niz drugih izjava predstavnika Domovinskog pokreta, kojima se plasiralo nekoliko temeljnih narativa o ulozi medija u društvu te njihovom financiranju, kao i jačalo nacionalističke sentimente u javnosti. Istovremeno, u nedostatku konkretnih političkih inicijativa kojima bi pred biračima opravdali odluku da podrže formiranje vlade sa strankom čije su djelovanje do jučer demonizirali, pitanje financiranja tjednika Novosti za Domovinski pokret predstavlja idealnu temu; pruža im priliku da huškačku retoriku istovremeno usmjere protiv srpske nacionalne manjine i kritički nastrojenih novinara te svojim biračima demonstriraju da ulazak u koaliciju koja će omogućiti kontinuitet HDZ-ove vlasti ne predstavlja izdaju vlastitih ideala i predizbornih obećanja.

U ovoj studiji slučaja predstaviti ćemo narative⁴ o medijima i

² Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/penava-na-kljucno-pitanje-o-sdss-u-nije-htio-odgovoriti-iza-toga-se-kriju-skrivene-politicke-agende-15453256>

³ Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/radic-dp-sa-svima-emo-pregovarati-ali-mislim-da-je-prvi-na-redu-sdp-milanovic-u-kontaktu-smo-i-s-njim-15453217>

⁴ U Faktografu narativ definiramo kao priču koja se u javni prostor plasira sa svrhom nametanja željene interpretacije određenih događaja, a koja može, ali i ne mora biti činjenično točna i utemeljena.

posebno o tjedniku Novosti koji su u postizbornom razdoblju dominirali hrvatskim javnim prostorom. Dotaknut ćemo se i narativa o nacionalnim manjinama koji se u ovom slučaju isprepliću s pitanjem medijskih sloboda i javnog financiranja medija. Napominjemo da kada u ovoj studiji koristimo termin napad, pod time podrazumijevamo difamacijske, uvredljive i prijetee poruke o mediju i novinarima/kama, pozive na uznemiravanje i nasilje, neutemeljene optužbe i prijave nadležnim tijelima te iznošenje dezinformacija o različitim aspektima rada medija. Također, ne predstavlja svaka citirana izjava napad niti se umanjuje pravo političkih i drugih aktera na iznošenje mišljenja i stavova, no citirane izjave čine narativnu cjelinu koja postaje opravdanje ili sastavni dio napada na medije, odnosno specifično na tjednik Novosti.

Za potrebe izrade studije slučaja koristili smo Faktografov arhivu i arhivu Novosti, kao i članke drugih medija, izvještaje Hrvatskog novinarskog društva, službene državne dokumente, publikacije Srpskog narodnog vijeća i materijale koje nam je ustupio Arhiv Srba u Hrvatskoj te polustrukturirani intervju koji smo vodili s predstavnicima tjednika Novosti. Izjave političara ili drugih osoba koje donosimo u ovoj studiji slučaja dane su u pravilu javno, putem konferencija za medije, u televizijskim emisijama, u okviru intervjua drugim medijima ili su objavljene na njihovim javnim profilima na društvenim mrežama. S obzirom da su svoje stavove u javnim istupima otvoreno iznosili, nismo smatrali da je potrebno provoditi dodatne intervjue s tim osobama. Pri izradi ove studije slučaja koristili smo se Smjernicama za istraživanje dezinformacijskih kampanja usmjerenih protiv medija⁵ koje su izrađene u okviru projekta “Dekodiranje dezinformacijskih obrazaca 2”.

Dodatno ističemo da su, kako je i navedeno u Impressumu portala Faktograf.hr, pojedini članovi i članice redakcije Faktografa tijekom svojih novinarskih karijera surađivali s brojnim medijima u Hrvatskoj i regiji, pa tako i s tjednikom Novosti.

5 Više: <https://ipi.media/wp-content/uploads/2024/07/IPI-Faktograf-Guide-to-Decoding-Disinformation.pdf>

POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

"NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI"
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

Prije prikaza postizbornih napada na tjednik Novosti, potrebno je ukazati na nekoliko ključnih elemenata političkog i društvenog konteksta u kojem se ti napadi odvijaju. Naime, Novosti se nalaze na intersekciji dva ključna diskurzivna polja hrvatske ekstremne desnice.

Prvo je hrvatski nacionalni mit kojem je u temelju antisrpstvo te koji ne dozvoljava bilo kakvo problematiziranje djelovanja hrvatske strane tijekom Domovinskog rata, a ujedno ide ruku pod ruku s minorizacijom ili potpunim negiranjem ustaških zločina nad srpskim stanovništvom u Hrvatskoj tijekom Drugog svjetskog rata. Hrvatski nacionalizam usko je vezan i za većinsku pripadnost Hrvata Katoličkoj crkvi, što je glavna identitetska razdjelnica između dva naroda koji zbog jezične srodnosti i višedesetljetnog života u zajedničkoj državi i danas u velikoj mjeri dijele kulturni prostor; Srbi su, naime, većinom pravoslavci.

Drugo je autoritarno shvaćanje medijskih sloboda i civilnog društva, gdje postoji snažno uvjerenje da oni mediji i organizacije civilnog društva koji ne dijele ekstremno desničarske nacionalističke dogme rade protiv hrvatske države te su u tome podržani od domaćih i stranih elita s ciljem novog podrajmljivanja Hrvata i obnove Jugoslavije. Ovaj narativ, koji je dio ideološkog temelja hrvatske ekstremne desnice, opisao je još prvi hrvatski predsjednik Franjo Tuđman. Slijedi citat njegove izjave iz 1996. godine, povodom masovnog prosvjeda protiv tadašnje HDZ-ove vlasti zbog oduzimanja koncesije zagrebačkom opozicijskom Radiju 101⁶:

“ I nećemo dopustiti ostacima jugokomunističkog sustava niti jugosrpskog stanja kakvo smo bili zatekli u Hrvatskoj uspostavom hrvatske slobode i demokracije. Nećemo dopustiti da nam sve to skupa dovede u pitanje. Nećemo dopustiti tim jugokomunističkim ostacima, ali ni onim političkim diletantima, bezglavim smušenicima, koji ne vide o čemu se zapravo radi danas u

6 Više: <https://www.vecernji.hr/vijesti/prije-26-godina-u-zagrebu-je-odrzan-najveci-prosvjed-ikad-da-sam-poslusao-tudmana-bilo-bi-mrtvih-i-ranjenih-1634748>

Hrvatskoj i u svijetu sa koje kakvim regionalnim planovima. Nećemo dopustiti onima koji se vežu i sa crnim vragom protiv hrvatske slobode i hrvatske nezavisnosti. Ne samo sa crnim nego i zelenim i žutim vragovima. Nećemo dopustiti onima koji se povezuju sa svim protivnicima hrvatske samostalnosti. Ne samo povezuju, nego im se nude. Ne samo da im se nude, nego im se prodaju za judine škode, kao što se i sami hvale da dobivaju dotacije iz svih centara svijeta. A povezuju se od fundamentalističkih ekstremista do kojekakvih lažnih propovjednika, pseudodemokratskih obmanjivača koji nam danas propovjedaju velike ideje o ljudskim pravima i slobodama medija. Da, mi smo stvarali svoju Hrvatsku za ljudska prava i za slobodu medija. Ali za ljudska prava prije svega većine hrvatskoga naroda. Ali ćemo, razumije se, mi sa tom hrvatskom slobodom i demokracijom osigurati i manjini ta ljudska prava i slobodu medija. Ali nećemo dopustiti da nam ti sa strane rješavaju, odnosno nameću rješenja. Hrvatska neće biti ničija kolonija. Hrvatska je dosta bila i pod Mlećanima i pod Stambolom i pod Bečom i pod Peštom i pod Beogradom. Hrvatska je izvojevala svoju slobodu, svoju samostalnost, svoje pravo da sama odlučuje o svojoj sudbini.”

“NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI”
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

Političko predstavništvo srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj⁷ imaju pravo na svoje političke predstavnike u Hrvatskome saboru. I dok se tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća pa do početka dvijetisućitih način izbora tih predstavnika mijenjao, od 2003. godine ukupno 22 nacionalne manjine biraju 8 zastupnika i zastupnica u Hrvatskome saboru u posebnoj XII. izbornoj jedinici. Zastupnici nacionalnih manjina u tom su periodu u pravilu uvijek podržavali vladajuću većinu neovisno o tome na kojoj strani političkog spektra se nalazila ta većina. Ova je situacija u više navrata izazivala društvene prijeptore te su 2018. godine udruge bliske Katoličkoj crkvi i ekstremno desnim političkim strankama pokrenule građansku inicijativu „Narod odlučuje“⁸ koja je željela ograničiti pravo zastupnika nacionalnih manjina da odlučuju o Vladi i državnom proračunu. Ministarstvo uprave utvrdilo je tada da nije skupljen dovoljan broj potpisa da bi se referendum proveo.⁹

Od osam predstavnika nacionalnih manjina, njih troje predstavlja srpsku nacionalnu manjinu te su kao predstavnici srpske nacionalne manjine u Hrvatski sabor u pravilu birani članovi Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS), čiji

“NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI”
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

⁷ Prema Ustavu Republike Hrvatske “Republika Hrvatska ustanovljuje se kao nacionalna država hrvatskoga naroda i država pripadnika nacionalnih manjina: Srba, Čeha, Slovaka, Talijana, Mađara, Židova, Nijemaca, Austrijanaca, Ukrajinaca, Rusina, Bošnjaka, Slovenaca, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara, Poljaka, Roma, Rumunja, Turaka, Vlaha, Albanaca i drugih, koji su njezini državljani, kojima se jamči ravnopravnost s građanima hrvatske narodnosti i ostvarivanje nacionalnih prava u skladu s demokratskim normama OUN-a i zemalja slobodnoga svijeta”, a Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina određuje da je “Nacionalna manjina skupina hrvatskih državljana čiji su pripadnici tradicionalno nastanjeni na teritoriju Republike Hrvatske, a njeni članovi imaju etnička, jezična, kulturna i/ili vjerska obilježja različita od drugih građana i vodi ih želja za očuvanjem tih obilježja”.

⁸ Više: <https://faktograf.hr/2018/10/17/hoce-li-celni-ljudi-referendumskih-inicijativa-narod-odlucuje-i-istina-o-istanbulskoj-odgovarati-za-krivotvorenje-isprave/>

⁹ Više: <https://faktograf.hr/2024/04/25/crodex-manipulativno-o-preporukama-venecijanske-komisije-i-referendumu-o-pravima-manjina/>

je predsjednik Milorad Pupovac, koji je od 2003. godine neprekidno biran u Hrvatski sabor.¹⁰ Milorad Pupovac izrazito je česta meta napada te predmet sustavnog demoniziranja od strane različitih aktera¹¹, ponajviše ekstremno desnih političkih opcija, ali u nekim slučajevima napadi su dolazili i s lijevice. Ekstremno desni političari i mediji redovito tvrde da je Pupovac “mrzitelj svega hrvatskoga” te mu neutemeljeno predbacuju da je umiješan u kaznena djela i ratne zločine te da radi isključivo u interesu Srbije¹². Milorada Pupovca napadala su i oba nominalno lijeva predsjednika izabrana kao kandidati Socijaldemokratske partije Hrvatske (SDP) Ivo Josipović i Zoran Milanović, optužujući ga da je “**etno-biznismen**” te da na račun SDSS-ove podrške raznim vladama izvlači novac, ne za srpsku nacionalnu manjinu, već svoju kliku¹³. Dodatno se ističe broj glasova koje SDSS osvaja na izborima, a u odnosu na ukupni broj pripadnika srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, kako bi se umanjio njihov legitimitet, pri čemu se činjenice prezentiraju van konteksta izbornih pravila.

Ove teze jednako promovira i desnica, posebno ona ekstremna. Osim toga, pojedinci s lijevice smatraju da su tvrdnje Milorada Pupovca kako je antifašist licemjerne jer istovremeno podržava desne vlade. Iako je posve jasno da napadi imaju snažne nacionalističke korijene, politički akteri, a što je slučaj i s Domovinskim pokretom tijekom i nakon ovih parlamentarnih izbora, pokušavaju uvjeriti javnost kako oni nemaju ništa protiv srpske nacionalne manjine odnosno onih Srba koji “**poštuju hrvatsku državu i zakone**” i “**nemaju problem doći 5. kolovoza i s nama barem poštivati Oluju, ako**

¹⁰ Izvor: <https://sabor.hr/hr/zastupnici/zastupnici-nacionalnih-manjina>

¹¹ Zanimljiv pregled političke pozicije Milorada Pupovca u hrvatskoj politici donosi Vlado Vurušić u tekstu iz 2019. godine: PUPOVAC: ČOVJEK KOJEG HRVATI VOLE MRZITI Srpski nacionalisti su ga zvali Tuđmanovim Srbinom, napadaju ga hrvatski nacionalisti, ne šteti ga ni lijeva

¹² Brojni primjeri ove retorike mogu se pronaći u Biltenima SNV-a u okviru kojih se prati govor mržnje i nasilje usmjereno prema pripadnicima srpske nacionalne manjine.

¹³ Više u tekstu Tomislava Klauškog: Pupovac je vlast i oporba, suradnik i žrtva, ali nikad gubitnik...

ne slaviti”¹⁴. Tvrde da ne mogu surađivati isključivo s Miloradom Pupovcem i SDSS-om, koje bez činjeničnog utemeljenja optužuju da provode velikosrpsku politiku.

Sve ovo je relevantno za studiju slučaja napada na Novosti jer je Milorad Pupovac ujedno i predsjednik Srpskog narodnog vijeća, nakladnika Novosti. Srpsko narodno vijeće (SNV), kao nacionalna koordinacija vijeća srpske nacionalne manjine, izabrano je političko, savjetodavno i koordinativno tijelo koje djeluje kao samouprava Srba u Republici Hrvatskoj. SNV se bavi zaštitom i promocijom ljudskih, građanskih i nacionalnih prava Srba te pitanjima njihova identiteta, participacije i integracije u hrvatsko društvo. Osnovano je 1997. godine u Zagrebu na inicijativu Saveza srpskih organizacija, a osnivači su bili i Samostalna demokratska srpska stranka (SDSS), Baranjski demokratski forum, Udruženje izbjeglih i prognanih Srba, predstavnici nekih crkvenih općina Srpske pravoslavne crkve, saborski zastupnici Srbi i ugledni pojedinci.¹⁵

¹⁴ Izvor: <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/penava-tumacio-kakvi-srbi-su-mu-podnosljivi-pa-mahao-fotografijom-teslinog-spomenika-toliko-o-toj-mrznji-i-hordama-crnih-ustasa/>

¹⁵ Izvor: <https://snv.hr/o-vijecu/>

Srpsko narodno vijeće počinje izdavati Novosti, punim imenom Samostalni srpski tjednik Novosti, 1999. godine te ga 25 godina kontinuiranog izlaženja čini jednim od najdugovječnijih političkih tjednika u Hrvatskoj. Novosti su se prvotno distribuirale besplatno putem mreže Vijeća srpske nacionalne manjine i drugih organizacija Srba u Hrvatskoj, a od 2009. godine se Novosti mogu i kupiti na kioscima. Internetsko izdanje, Portal Novosti, pokrenut je 2014. godine, što je omogućilo Novostima da svoj doseg prošire i na druge zemlje u regiji. Novosti izlaze i na latiničnom i na ćirilničnom pismu te im je naklada malo manja od 6000 primjeraka, od čega se oko polovice distribuira putem kioska, a polovica besplatno putem mreže Vijeća srpske nacionalne manjine i drugih organizacija Srba u Hrvatskoj. Prema platformi Similarweb, portal mjesečno posjeti 350 000 čitatelja. Facebook stranica Novosti broji više od 31 000, a Instagram više od 2 100 pratitelja. U dvotjednom ritmu u okviru tjednika izlaze i magazin Nada čiji je izdavač Srpski demokratski forum te podlistak Privrednik koji izdaje Srpsko privredno društvo Privrednik. Financijska sredstva za ova izdanja navedeni izdavači dobivaju putem javnog poziva Savjeta za nacionalne manjine.

Kako ističe glavna urednica Novosti Andrea Radak, uređivačka koncepcija Novosti je stabilna od početka rada te je prvenstveni cilj tjednika da informira pripadnike srpske nacionalne manjine, ali i druge građane, o aktivnostima srpske manjinske zajednice u Hrvatskoj. Radak ističe kako količina sadržaja koje Novosti donose o srpskoj nacionalnoj manjini nekoliko puta nadmašuje sadržaje u svim drugim medijima zajedno, a što istovremeno govori i o tome da drugi mediji aktivnosti vezane za srpsku nacionalnu manjinu ne smatraju relevantnom temom. Istovremeno, za razliku od nekih drugih manjinskih glasila, uredništvo Novosti otpočetka je smatralo da izvještavanje o problemima srpske manjine nije moguće bez da se ta problematika kontekstualizira u okviru općepolitičke situacije u zemlji te regionalno i globalno. Radak ističe i da su Novosti oduvijek imale progresivno usmjerenje, njegovali odnose s organizacijama civilnog društva, pisale o govoru mržnje te diskriminaciji.

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

"Svaki korak koji nas je učinio vidljivijima u javnosti ujedno je bio korak koji je izazivao reakciju te iste javnosti, odnosno na neki način nas je pokušalo vratiti tamo gdje su neki smatrali da nam je mjesto. Također, općepolitička situacija utječe na to kako se doživljavaju Novosti, odnosno kad bi došlo do skretanja u desno, reakcije su uvijek bile u smjeru ili gašenja ili nekog patronizirajućeg stava šta mi trebamo, šta ne trebamo i tako dalje", ističe Radak.

Vezano za neovisnost medija o svome izdavaču, Radak napominje kako im Statut redakcije garantira redakcijsku neovisnost te da redakcija sama bira glavnog urednika. Radak ističe kako su svjesni javne percepcije radi personalnog preklapanja članka SDSS-a i SNV-a te da to može biti jedan od razloga zašto su na meti napada, no da to zasigurno nije jedini razlog; smatra da bi zbog samog svog postojanja u javnom prostoru svakako bili izloženi.

Tjednik Novosti i njegovi novinari dobitnici su niza profesionalnih novinarskih nagrada. Usred trajanja pregovora o sastavu nove Vlade i najžešćih napada na Novosti, novinar Novosti Hrvoje Šimićević dobio je nagrade Hrvatskog novinarskog društva za istraživačko i pisano novinarstvo, a kolumnist Novosti Viktor Ivančić dobio je nagradu za životno djelo¹⁶. Ranije su nagrade HND-a dobili i urednik Portala Novosti Goran Borković za pisano novinarstvo (2021.), kolumnist Novosti Marinko Čulić za životno djelo (2022.), i Tamara Opačić za pisano novinarstvo (2022.). Dobitnik brojnih novinarskih nagrada je i kolumnist Novosti Boris Dežulović. Novosti su 2018. godine bile nominirane i za međunarodnu nagradu Freedom of Expression Awards, dok su 2023. godine nagrađene regionalnom nagradom "Srđan Aleksić" koja se dodjeljuje za profesionalno i društveno odgovorno medijsko izvještavanje koje rezultira konkretnim dobitima za ljude i zajednice, te za iskazanu novinarsku hrabrost¹⁷.

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

16 Viktor Ivančić ujedno je bio i pokretač Feral Tribunea zajedno s Borisom Dežulovićem koji je također kolumnist Novosti. Od bivših novinara Feral Tribunea za Novosti su radili i Marinko Čulić, Igor Lasić, Ivica Đikić, i drugi. Više o značaju Feral Tribunea i paralelama koje ekstremna desnica radi između Novosti i tog lista govori se kasnije u studiji slučaja.

17 Više: <https://www.portalnovosti.com/portal-novosti-dobitnik-nagrade-srdan-aleksic>

Nakladnik SNV i tjednik, odnosno njegovi novinari, ali i publikacija Bilten SNV-a, suočavaju se s brojnim SLAPP tužbama te su prema podacima prikupljenima za potrebe HND-ove ankete o tužbama protiv novinara i nakladnika početkom 2024. godine imali u tijeku 12 parničnih postupaka i 5 kaznenih postupaka, a presuđeno, odbačeno ili obustavljeno je 5 parničnih i 6 kaznenih postupaka. Od svih ovih postupaka, na Bilten SNV-a odnosi se 6 kaznenih postupaka, a na Novosti njih 22. Željka Markić tužiteljica je u njih 5, a Robert Pauletić u 3.

Izvori financiranja Novosti navedeni su na njihovim stranicama gdje stoji da im podršku za rad pružaju Savjet za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina te američka zaklada National Endowment for Democracy (NED). Tjednik ima i mogućnost pretplate te se prodaje na kioscima diljem zemlje.

Elementi i narativi prethodnih napada na Novosti

Republika Hrvatska ima dugu povijest nasrtaja na medijske slobode te širenja dezinformacijskih narativa kako bi se smanjilo povjerenje javnosti spram istraživačkog i kritičkog novinarstva. Počevši od već spomenutog prvog hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana i HDZ-ovih napada na Feral Tribune¹⁸ i Radio 101¹⁹ tijekom 90-ih godina prošlog stoljeća, preko suptilnijih načina kupovine i zarobljavanja medija u dvijetisućitima²⁰ pa do ministrovanja Zlatka Hasanbegovića tijekom devet mjeseci 2016. godine (tada člana HDZ-a, a danas predsjednika manje poznate stranke koja na izbore izlazi u koaliciji s Domovinskim pokretom)²¹.

Napadi na Novosti, dolazili oni od političara, političkih stranaka i inicijativa, rubnih medija ili građana, nisu novost. U ovoj studiji slučaja nemamo ambiciju prikazati cijeli povijesni pregled tih napada jer ih je u proteklih 15-ak godina bilo nebrojeno, već prikazati ključne i ilustrativne situacije i narative koji su zabilježeni u javnosti i medijima, a što je doprinijelo tome da se 2024. godine o sudbini jednog medija pregovara prilikom sastavljanja Vlade. Također, napadi na Novosti, kada dolaze iz nacionalističkih pozicija, često se isprepliću s napadima na Milorada Pupovca kao predstavnika njihovog nakladnika i saborskog zastupnika SDSS-a te je u ponekim situacijama nemoguće razdvojiti radi li se o napadu na Milorada Pupovca kroz koji se onda okrznu i Novosti ili obrnuto. No, poneki političari kroz te napade jasno iskazuju svoje viđenje medijskih sloboda i novinarstva te posebno javnog financiranja medija, čime postaje jasno da je, iako su Novosti

18 Više: <https://express.24sata.hr/life/gazili-ih-i-progonili-tu-man-zbog-njih-nije-mogao-spavati-16448>

19 Više: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/pogledajte-fotke-iz-1996-ovo-je-bio-najveci-prosvjed-u-povijesti-hrvatske/2134142.aspx>

20 Više: <https://faktograf.hr/2023/12/15/kako-je-hdz-zarobljavao-i-kupovao-medije/>

21 O Hasanbegovićevim napadima na medije, Faktograf je višekratno pisao: <https://faktograf.hr/2016/03/10/mediji-opet-na-meti-ministra-kulture/>, <https://faktograf.hr/2016/06/24/javni-mediji-hrt-hasanbegovic/> i <https://faktograf.hr/2016/04/06/hasanbegovic-neprofitni-mediji-eu-fondovi/>

na meti radi činjenice da dolaze iz srpske zajednice, to samo dio jedne šire priče.

Kako je rekla Andrea Radak na konferenciji za medije u svibnju ove godine: “Novosti se, od 2009. godine, otkako smo na kioscima, ili pali ili gasi”. S analizom krećemo od 2010. godine u kojoj su Novosti objavile naslovnicu na kojoj se nalazio naslov “Pokazna vježba u Gajevoj” s dodatkom “obadva, obadva su pala!”²². U pitanju je bio satirički uradak koji se referirao na poznati motiv iz ratnih 1990-ih, a radi čega je Hrvatski helsinški odbor na čelu s **Ivanom Zvonimirom Čičkom** uputio prosvjedno pismo Vladi i Hrvatskom saboru, navodeći: “Poštujući slobodu izražavanja, pravo grafičkog i slikovnog uređivanja novina pa i lista Novosti, HHO prosvjeduje jer se Novosti financiraju iz naših džepova, a samim time Vlada i Hrvatski sabor moraju biti svjesni implikacija takvih poruka. Važno je i to da je državno financiranje tog lista posljedica koalicijskog sporazuma sa Samostalnom demokratskom srpskom strankom”.²³ Napadu se pridružuju Ministarstvo obrane i Hrvatska vojska, odnosno ministar obrane **Branko Vukelić** i načelnik Glavnog stožera **Josip Lucić** koji su, kako navode Novosti, koordiniranim priopćenjima tvrdili da je naslovnica uvreda za sve pripadnike Ministarstva obrane, Oružanih snaga i hrvatske ratne veterane. Hajci se pridružio i predsjednik veteranske udruge Hvidra **Josip Đakić** koji je tražio ukidanje Novosti.²⁴

Kao kulminacija ovih napada, 50-ak osoba predvođenih Autohtonom Hrvatskom strankom prava (A-HSP) ispred pro-

22 Naslovnica se odnosila na činjenicu da su tijekom izvođenja vježbe Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane u Slunju, u rujnu 2010. dva zrakoplova tipa MIG-21 imala nesreću u zraku na oko pet tisuća metara visine te su oba pala. Uzvik “obadva, obadva, oba su pala” proizlazi iz ratnih operacija Hrvatske vojske tijekom Domovinskog rata kada su hrvatske snage navodno srušile dva neprijateljska aviona. Više: <https://www.paluba.info/smf/index.php?topic=12237.0:wap2>

23 Izvor: <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/novosti-su-pad-migova-zabiljezele-na-dubiozan-nacin.html>

24 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/hiljadu-novosti-najljepe-price-i-hajke>

storija Srpskog narodnog vijeća, odnosno redakcije tjednika Novosti, zapalilo je dva primjerka tjednika. Predsjednik A-HSP-a **Dražen Keleminec** istaknuo je da tjednik Novosti vrijeđa Domovinski rat, Oluju, branitelje i Hrvatsku te ustvrdio: “Oni tvrde da je to sloboda govora, a mi tvrdimo da je to riječ mržnje”. Uz prosvjed, braniteljska udruga Nezavisni dragovoljci hrvatski organizirala je i potpisivanje peticije za ukidanje tjednika.²⁵

Kako prosvjed nije urodio plodom, organizirano je novo okupljanje koje je završilo paljenjem jugoslavenske zastave. **Dražen Keleminec** je poručio: “Prosvjeduje zbog vrijeđanja Domovinskog rata jer ovi gore stvaraju projekt obnove velike Srbije, obnove Jugoslavije. Od Vlade tražimo da prestane s 12 milijuna kuna financirati Novosti i da zabrani taj srpski tjednik”. Prije ritualnog paljenja zastave, okupljeni su položili prisegu: “Zaklinjem se Bogom svemogućim i svime svetim da ću zapaliti svaki primjerak srpskog tjednika i braniti narod od njihovih laži”.²⁶

Tadašnji predsjednik **Ivo Josipović** je o spornoj naslovnici Novosti pak izjavio “Ne sviđa mi se, neukusna, a na izdavaču je da razmisli treba li nastaviti takvu uređivačku politiku”, dok je **Zoran Milanović**, tada još uvijek samo lider opozicije, rekao: “Nije me povrijedilo, ali smatram to neukusnim. Mislim da je to jedna malo nespretna, nezgodna i možda neukusna aluzija koju su Novosti mogle izbjeći”.²⁷

Novosti su s najviših pozicija političke moći napadnute 2012. godine kada ih je napao predsjednik Republike **Ivo Josipović**, koji je tom prilikom skovao pojam “etnobiznismen”, a koji kasnije različiti akteri, uključujući i Domovinski pokret, koriste u napadima na Milorada Pupovca. Josipović se tada zalagao za ukidanje financiranja Novosti putem programa za

25 Izvor: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/u-znak-prosvjeda-pali-li-novosti-u-gajevoj-20101019/print>

26 Izvor: <https://www.vecernji.hr/vijesti/pravasi-zapalili-jugoslaven-sku-zastavu-ispred-redakcije-novosti-209861>

27 Izvor: <https://www.lupiga.com/vijesti/zasto-su-josipovic-i-milanovic-propustili-ustati-u-obranu-slobode-govora>

nacionalne manjine²⁸ te govorio o “boljim Srbima” i tvrdio da izabrani saborski zastupnici SDSS-a nisu stvarni predstavnici srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj²⁹. Istu stvar će kasnije činiti i Domovinski pokret, a identične će “argumente” u svom predsjedničkom mandatu usvojiti i Zoran Milanović (dok je bio premijer, a između njega i Josipovića je tinjao stalni sukob, Milanović nije imao takvih zamjerki na račun Pupovca i SDSS-a). Ovdje možemo i istaknuti da je tada jedan od savjetnika predsjednika Ive Josipovića bio **Stephen Nikola Bartulica**, danas zastupnik Domovinskog pokreta u Europskom parlamentu te jedan od inicijatora napada na medije, uključujući Faktograf i Novosti, o čemu će biti više riječi kasnije. Naravno, u pozadini ovog, kao i brojnih drugih napada, sasvim je sigurno bila činjenica da su Novosti radile ono što im je posao – razotkrivale potencijalnu korupciju i postavljale neugodna pitanja. Te 2012. godine Novosti su u više navrata pisale o poslovima Josipovićevog prijatelja **Marka Vojkovića** i njegove tvrtke Emporion s Hrvatskim društvom skladatelja, tj. HDS ZAMP-om, organizacijom zaduženoj za distribuciju sredstava koje glazbenici ostvaruju na ime autorskih prava, u kojoj je Josipović bio jedan od čelnih ljudi. Novosti su u serijalu članaka problematizirale zaradu koja je proizašla iz tog posla.³⁰

Novinar i kasnije glavni urednik Novosti **Nikola Bajto** je 2015. godine, povodom vojnog mimohoda održanog u Zagrebu s ciljem obilježavanja 20. obljetnice vojno redarstvene operacije “Oluja”, napisao satiričnu pjesmu “Lijepa naša haubico”, koja je objavljena na Portalu Novosti, kao i na posljednjoj stranici tjednika. Nakon toga slijedi novi niz napada na Novosti u kojima se problematizira njihovo navodno vrijeđanje hrvatske države. Prema pisanju samih Novosti predsjednik HVIDRA-e **Josip Đakić** tražio je prestanak proračunskog financiranja Novosti, predsjednik fundamentalističke katoličke udruge Vigilare **Vice John Batarelo** ustvrdio je da

- 28 Više: <https://www.lupiga.com/vijesti/osvetnik-s-pantovcaka-predsjednik-ivo-josipovic-u-javno-privatnom-dzihadu>
 29 Više: <https://lupiga.com/vijesti/viktor-ivancic-lapsus-in-fabula>
 30 Više: <https://www.lupiga.com/vijesti/ivica-djic-ivo-josipovic-pod-okriljem-moci>

“NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI”
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

22

je pjesma “pamflet mržnje”³¹, HDZ-ov potpredsjednik Sabora **Gordan Jandroković** izjavio da je riječ o “pljuvanju po hrvatskoj himni”, a predsjednica Republike **Kolinda Grabar-Kitarović** je u otvorenom pismu predsjedniku Srpskog narodnog vijeća Miloradu Pupovcu ustvrdila da je riječ o “uvredljivom tekstu”, koji nije satira i u kojem se “izruguje hrvatska himna”. I dok su predsjednik HSP-a **Daniel Srb**, i **Braniteljska poljoprivredna zadruga Domaćin** podnijeli kaznene prijave protiv odgovornih ljudi Novosti, ni pojedinci iz nominalno lijevih političkih opcija nisu propustili priliku oglasiti se i podijeliti packe Novostima na tragu desničarskih narativa. Saborska zastupnica SDP-a **Ingrid Antičević Marinović**, koja će kasnije postati sutkinja Ustavnog suda, tako je komentirala: “Ne vidim baš u tome satiru. U pjesmi se spominje stih ‘dok mu Srbe grobak krije’, a s druge strane Hrvate se prikazuje kao ljuto topništvo. Ne radi se o satiri jer se ne izvrgavaju ruglu ili podsmijehu neki ljudi ili neke skupine, nego u cjelini svi i na štetu drugih”.³²

Zoran Milanović, tadašnji predsjednik Vlade RH, na pitanje zastupnika **Ivana Šimunovića** iz HSP-a AS o tome što je učinio da se počinitelji iz Novosti sankcioniraju te da se istima oduzmu dodijeljena sredstva, odgovara: “Vidio sam u najavi vaše pitanje pa sam pročitao i tu šaljivu pjesmicu koju su objavile Novosti, ne sviđa mi se to, dakle to je tako jedan oblik bezveznog ruganja. Dam si nokat odrezati da su autori toga Hrvati, mislim da znam i koji. To su ti dečki koji se vole šaliti na nepriličan način. I da, to financira Vlada i bivša Vlada 8 godina HDZ-ova, i neće vas iznenaditi ako vam kažem da sam meta tih novina najčešće ili vrlo često ja osobno i moja stranka. Što ćete, ne čitam to”. Dodao je i kako su to “neukusne šale koje će jedan broj ljudi u Hrvatskoj iziritirati, ali to je sloboda i demokracija”.

Širenjem animoziteta prema tjedniku Novosti bavili su se i članovi društva **Hrvatski novinari i publicisti (HNIP)**, čija je predsjednica **Katja Kušec** u pismu glavnom državnom odvjetniku ustvrdila da pjesma “predstavlja Hrvate kao mili-

- 31 Više: <https://www.vecernji.hr/vijesti/vice-batarelo-zastupnice-pupo-vac-podrzavate-li-tekst-lijepa-nasa-haubico-1019928>
 32 Izvor: <https://www.zadarnews.hr/ingrid-lijepa-nasa-haubico-nije-satiricna-pjesma-ne-smijem-se-na-stihove-dok-srbe-grobak-krije/>

“NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI”
POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST NAPADA

23

tarističke zločince i ubojice te time nanosi štetu ugledu Republike Hrvatske”. HNIP je organizirao i tribinu na kojoj je iznošeno da pjesma vrijeđa hrvatski narod i državu.

Čak je i Vijeće časti Hrvatskog novinarskog društva³³ podleglo hajci te je, nakon što je Hrvatsko novinarsko društvo pružilo podršku redakciji Novosti, ustvrdilo da je objavom satirične pjesme ipak prekršen Kodeks časti hrvatskih novinara te izreklo opomenu novinaru Nikoli Bajti i uredniku Ivici Đikiću. U konačnici je DORH odbacio kaznenu prijavu protiv tjednika Novosti, njegovih urednika, novinara i izdavača te utvrdio da “sporni tekst predstavlja oblik slobode izražavanja, zajamčene člankom 38. Ustava Republike Hrvatske, po kojem se jamči sloboda mišljenja i izražavanja misli. Pritom, potrebno je voditi računa da prihvaćeni standardi slobode izražavanja u demokratskom društvu podrazumijevaju iznošenje i onih informacija i stavova koji nisu općeprihvaćeni”.

Tijekom 2016. godine Novosti su se našle pod pritiskom i serijom napada od strane ekstremne desnice radi tekstova o ministru Zlatku Hasanbegoviću kojemu su pronašli fotografiju iz mladih dana na kojoj nosi ustašku kapu. Tom je prilikom Ante Đapić, nekadašnji lider ekstremno desničarskih hrvatskih pravaša, tražio ukidanje financiranja Novosti, a Hrvatski časnički zbor Grada Splita je od Državnog odvjetništva RH zatražio istragu protiv Novosti “zbog kaznenog djela širenja lažnih i uznemirujućih vijesti”. Dodali su i da se “srpske Novosti i danas hrane iz Memoranduma SANU koji sve hrvatske postrojbe iz 1990-ih proglašava ustaškim, pa je onda sasvim logično kako su za njih svi Hrvati i oni koji su im srušili snove o bratstvu i jedinstvu i Jugoslaviji ustaše”. Iste godine Novosti su otkrile i slučaj postavljene ustaške ploče u Jasenovcu, poprištu logora smrti u kojem je tijekom Drugog svjetskog rata počinjen genocid nad hrvatskim Srbima, Romima i Židovima, a nakon čega su također uslijedili napadi.³⁴

33 Izvor: <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/sto-nakon-hnd-ove-osude-satiricnog-priloga-bajto-sloboda-govora-ce-bitipod-jos-vecim-pritiskom/>

34 Više: <https://www.portalnovosti.com/hiljadu-novosti-najljepe-price-i-hajke>

Nakladnik portala Narod.hr, udruga U ime obitelji i njezina čelnica Željka Markić, 2017. godine izradili su “analizu rada” Novosti koju su uputili tadašnjem i sadašnjem predsjedniku Vlade Andreju Plenkoviću te ga iste godine pozvali da zaustavi financiranje Novosti novcem hrvatskih poreznih obveznika, tvrdeći da Vlada “financira huškanje na mržnju i nesnošljivost. U ovom slučaju prema većinskom narodu, Hrvatima”.³⁵ Istovremeno je Željka Markić u svome pismu uspjela s financiranjem Novosti povezati činjenicu da su dvojica mladića srpske nacionalnosti podmetnula požar u Dalmaciji, navevši: “Potaknuta viješću da je zbog izazivanja požara kod Kistanja uhićeno pet maloljetnika i 18-godišnjak, od kojih su dvojica državljani Republike Srbije – ne ulazeći u razloge zbog kojih su se ti mladići odlučili podmetnuti požar te ugroziti svoje i tuđe živote, imovinu i prirodna dobra – slobodna sam Vam ponovno ukazati na klimu netrpeljivosti prema hrvatskom narodu i državi koju među građanima srpske nacionalnosti u Hrvatskoj opetovano širi tjednik Novosti, čiji je izdavač Vaš koalicijski partner, g. Milorad Pupovac, a kojem je i ove godine dodijeljeno 3,2 milijuna kuna iz proračuna Republike Hrvatske”. Publikacija Projekt Velebit donosi pak video reportažu o požarima pod naslovom “Zašto gori samo na prostoru gdje se distribuira tjednik “Novosti”?”. Ova tvrdnja je, naravno, netočna; tjednik Novosti distribuira se na čitavom teritoriju RH.

Zato Novosti ponovno gore i 2017. godine, kada ih ispred sjedišta Srpskog narodnog vijeća i redakcije tjednika opet pali grupa pripadnika ekstremno desničarske Autohtone hrvatske stranke prava. Dražen Keleminec, predsjednik te stranke, spalio je primjerke lista rekavši da su Novosti svojom naslovnicom na kojoj piše “Žarimo i palimo” pozivale na podmetanje požara u Hrvatskoj u jeku turističke sezone te da su se došli “suprotstaviti njihovoj velikosrpskoj politici u Hrvatskoj” istaknuvši “zaustavili smo ih 1991., zaustavit ćemo ih i sada”.³⁶ Nakon tog događaja, kao i ranijih istupa

35 Izvor: <https://www.vecernji.hr/vijesti/zeljka-markic-andrej-plenkovic-novosti-drzavni-proracun-1190469>

36 Izvor: <https://www.24sata.hr/news/zapalili-novosti-plenkovicu-porucili-da-ne-dira-plocu-hos-a-538344>

Željke Markić, redakcija Novosti primila je prijetnje nasiljem i smrću uključujući i one koje im je uputio **Ivan Škrlec**, nekadašnji tajnik zagrebačke podružnice Hrvatske čiste stranke prava, napisavši im “**Novosti, izlet u nebo... Uskoro**” te “**Idući put treba organizirat akciju i žive vas polit benzinom i za palit. Za dom spremni**”.³⁷ Tek gotovo četiri godine kasnije, 2021. godine, DORH je podignuo optužnicu protiv Škrleca za kazneno djelo prijetnje.

Katolički portal [Bitno.net](https://www.bitno.net) bilježi da se 2018. godine tadašnji saborski zastupnik HDZ-a **Ivan Čelić** tijekom saborske sjednice osvrnuo na Novosti. O tome je na svom Facebook profilu napisao: “Ne mogu i neću tolerirati da se iz državnog proračuna financira tjednik ‘Novosti’ koji kontinuirano vrijeđa osjećaje vjernika i Katoličku Crkvu proziva za ‘maltretiranje Hrvatske’. To je govor mržnje, to je linija preko koje neću prelaziti! I zato sam ga pitao je li demokracija ‘rodom luđaka’ nazivati kardinala Bozanića i druge javne osobe. Na ovaj način ‘Novosti’ samo potiču mržnju protiv srpske nacionalne manjine, a ja to ne želim i zato sam morao reagirati, makar neprimjereno”.

Saborski zastupnik **Hrvoje Zekanović** obrušio se na Novosti 2019. godine radi naslovnice na kojoj je prikazan pokojni predsjednik Franjo Tuđman s partizanskom glavom u naručju. Zekanović je to nazvao “**govorom mržnje**” te pozvao Milorada Pupovca da se očituje. Kako su Novosti objasnile, naslovnica je bila reakcija na činjenicu da je sin višedesetljetnog HDZ-ova saborskog zastupnika i članka HVIDRA-e Josipa Đakića na Facebooku objavio fotografiju osobe s ustaškim znakovljem koja u ruci drži odrubljenu glavu osobe s četničkim oznakama. Novosti su to komentirale riječima: “Skoro 30 godina HDZ ustrajno rehabilitira NDH i relativizira ustaške zločine, a onda se zaprepastio kada je jedan mladi član na Fejs stavio fotografiju ustaše s odsječenom srpskom glavom”. Na ovo je odgovorio Hrvatski tjednik koji je objavio naslovnice s naslovom “**Jeziva istina**” i tekst “**Hoće li glavni državni odvjetnik Dražen Jelinić nakon 30 godina pozvati Pupovca da objasni svoju ulogu u ubojstvu dr. Ivana**

³⁷ Izvor: <https://www.portalnovosti.com/prijetio-redakciji-novosti-pa-dobio-optuznicu>

Šretera?” te sve ilustrirao likom Milorada Pupovca koji u rukama drži krvavi nož i Šreterovu glavu.³⁸ Naime, ekstremni desničari često optužuju Pupovca da je povezan s nikad razriješenim slučajem nestanka i vjerojatnog ubojstva hrvatskog liječnika Ivana Šretera tijekom rata 1991. godine, iako za takvu tezu ne nude nikakve dokaze.

Same Novosti 2022. godine izvještavaju da je u Saboru, u raspravi o izvještajima o provedbi Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, opet kritizirano financiranje Novosti iz državnog proračuna. **Marijan Pavliček** iz Hrvatskih suverenista ocijenio je da je ono neprihvatljivo, a Mostov **Miro Bulj** da tjednik koji govori da je Hrvatska “**propali politički projekt**” ne bi trebalo financirati iz proračuna. Obojica su saborski zastupnici stranaka s ekstremno desnog političkog spektra.

I naredne, 2023. godine, zastupnici nastavljaju u istom tonu, a što pak prenosi svojim čitateljima [Narod.hr](https://www.narod.hr), ne da bi osudio napade na tjednik, već da bi doprinio širenju željenog narativa. Tako je zastupnik Hrvatskih suverenista **Željko Sačić** kazao da tjednik Novosti širi protuhrvatsku propagandu. Mostov zastupnik **Nikola Grmoja** istaknuo je da se Novosti ne bave pitanjima koja su u interesu srpske nacionalne manjine. Zastupnica Kluba Za pravednu Hrvatsku **Ružica Vukovac** pozvala je ministra unutarnjih poslova da na temelju izmjena Zakona o prekršajima pokrene postupak protiv glavne urednice Novosti Andree Radak zbog poticanja netolerantnosti te istaknula kako se za tjednik Novosti iz državnog proračuna izdvojilo 600 tisuća eura. Naglasila je kako se on “**ne bavi poticanjem kulturne autonomije srpske zajednice u Hrvatskoj, već potiče na netolerantnost prema većinskom hrvatskom narodu grubo vrijeđajući hrvatski narod i samu Hrvatsku.**” Čelnik Hrvatskih suverenista **Marijan Pavliček** podržao je tezu Vukovac te istaknuo da Novosti “**pljuju po temeljima države**”.

Tadašnji saborski zastupnik Domovinskog pokreta **Daniel Spajić** također je 2023. godine u Hrvatskom saboru tražio ukidanje financiranja Novosti jer po njegovom mišljenju krše

³⁸ Više: <https://www.vecernji.hr/vijesti/srpske-novosti-i-zadarski-hrvatski-tjednik-zaratile-naslovnica-1296039>

hrvatske zakone te pritom pokazao naslovnici koja mu je zapela za oko i rekao: “Evo uspio sam naći još jedan zanimljivi članak tjednika Novosti pa vi meni recite ako ovo nije mržnja, što ovo je? Čovjek ima ruku u donjem vešu, gore šahovnica i orao, a piše ‘Meloni e nostri Moroni’ što u prijevodu znači ‘Meloni i naši moroni’ ili debili. Ja ne znam što je to ako nije vrijeđanje hrvatske države”.³⁹

Ovi napadi nastavljaju se na pisanje **Hrvatskog tjednika** krajem travnja 2023. godine, gdje u jednom od članaka piše kako Novosti “pršte netolerancijom i nesputanom mržnjom prema Hrvatskoj i hrvatskom narodu” te da je to “preraslo u sada već dugogodišnji nepodnošljivi teror Pupovčeve šovinstičke i plutokratske bande nad cijelom Hrvatskom i hrvatskim narodom, teror velikosrpstva i četništva, pri čemu im anacionalni Plenković i ljevičarski HDZ pružaju neograničenu logističku podršku.” Na naslovnici tog izdanja se redakcije Novosti i Vide TV (još jedan kulturno-informativni projekt SNV-a koji djeluje kao YouTube kanal) nazivaju “**četničkim gnijezdim**”, zbog čega su između ostalih reagirali Hrvatsko novinarsko društvo te Ured pučke pravobraniteljice⁴⁰.

Kao uvertiru u sve što će se dešavati u jeku sastavljanja Vlade RH, u prosincu 2023. godine, **Slobodan Prosperov Novak** iz **Domovinskog pokreta** najavio je u emisiji Bujica da će ta stranka, ako dođe na vlast, ukinuti financiranje tjednika Novosti.

U siječnju 2024. godine **Domovinski pokret** objavio je priopćenje za medije koje potpisuje **Ivan Penava**⁴¹, povodom, kako navode, istupa Saše Kosanovića za kojeg navode da je novinar Novosti. Saša Kosanović je tijekom svoje karijere u jednom trenutku pisao i za Novosti, no tada već neko vrijeme nije bio novinar tog tjednika, što Domovinskom pokretu ne smeta da izvrši još jedan napad:

39 Izvor: <https://faktograf.hr/2023/06/05/napad-zastupnika-na-novosti/>

40 Izvor: <https://www.slobodnaevropa.org/a/osude-hrvatski-tjednik-napadi-srpska-manjina/32379037.html>

41 Izvor: <https://stv.hr/clanak/novi-gnjusni-napad-na-dp-iz-redova-pupovcevih-novosti-pozivam-vladu-rh-da-odmah-obustavi-financiranje-tog-antihrvatskog-pamfleta/5005>

“ [...] da je normalno da hrvatska Vlada financira s desetina milijuna eura preko tzv. Srpskog narodnog vijeća Milorada Pupovca i njegovu ‘etnobiznismensku’ kliku, da financira tjednik srpske ‘Novosti’, koji se iz broja u broj obračunava s neskrivenom, patološkom mržnjom s Hrvatskom, hrvatskim identitetom, velikanima i tradicijom. Izbrojali smo više desetaka naslovnica koje se na jeziv, duboko odvratna način obračunavaju s utemeljiteljem moderne hrvatske države, prvim hrvatskim predsjednikom Franjom Tuđmanom, koje ćemo javno objaviti da bi svima *urbi et orbi* bilo jasno koga to i što to financira predsjednik HDZ-a Andrej Plenković! [...] Javno pozivam Vladu RH da odmah obustavi financiranje ‘etnobiznismena’ Milorada Pupovca, da odmah obustavi financiranje antihrvatskog pamfleta koji se lažno predstavlja kao srpske ‘Novosti’, te da Andrej Plenković i Nina Obuljen Koržinek odmah prestanu s podrškom patološkoj antihrvatskoj politici.”

PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

Domovinski pokret je i tijekom kampanje jasno iznosio svoje stavove o Novostima, kako kroz predizborni program i na predizbornim skupovima, tako i kroz komunikacijske kanale na društvenim mrežama. Jedan od videa koji su objavili u okviru kampanje prikazuje različite naslovnice Novosti uz *voice over*:

“ Vašim glasovima do sada Plenkovićev HDZ je financirao milijunima antihrvatske pamflete koji vulgarno i prostački vrijeđaju prvog hrvatskog predsjednika doktora Franju Tuđmana. Financirao stotinama milijuna eura Srpski svet SDSS-a Milorada Pupovca i okupacijskog gradonačelnika Vukovara Vojislava Stanimirovića. Tim svojim glavnim koalicijskim partnerima poklanjao državne nekretnine, gradio 40 srpskih kulturnih centara. Da li je to vaša politika? Ne, nije. Nemojte dopustiti da vas opet prevare. Nemojte dopustiti da vašim glasovima vode njihovu politiku. Plenkovićev HDZ vašim glasovima vodi njihovu politiku. Vaš glas za Domovinski pokret glas je za vašu politiku. Vašu, a ne njihovu.”

U nekoliko su objava na Facebooku ponavljali slične teze o financiranju antihrvatskih medija, pa tako i vezano za plakat (zbog čijeg sadržaja ih je HDZ prijavio Državnom izbornom povjerenstvu) ponavljaju:

“ S onima za koje je 18. studenog 1991. Vukovar oslobođen, Plenkovićev HDZ koalira i financira desetina-ma milijuna eura stranku SDSS i njihov tjednik srpske Novosti koji na naslovnicama širi nacionalnu i vjersku mržnju i vulgarno i prostački vrijeđa prvog hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana. Plenkovićev HDZ koalira s okupacijskim gradonačelnikom Vukovara Vojislavom Stanimirovićem i predsjednikom SDSS-a Miloradom Pupovcem. Što tu nije točno? Poruka našeg plakata je jasna i nepobitno istinita: – ‘ZA NEKE JE VUKOVAR 18. STUDENOG 1991. GODINE PAO, A ZA NEKE JE OSLOBOĐEN!’”⁴²

⁴² Izvor: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=739699268350653&id=100069317585367&set=a.146433137677272>

Kao ni ranije, tako ni tijekom pregovora o sastavljanju Vlade 2024. godine, nije bilo uvijenih riječi i potrebe za čitanjem između redaka ili za plasiranjem dezinformacija i narativa kroz rubne medije, već su se napadi odvijali potpuno otvoreno, na konferencijama za medije ili kroz intervju, pred kamerama i mikrofonom. *Mainstream* mediji su počeli problematizirati pitanje ukidanja financiranja Novosti te je postalo gotovo nemoguće bilo kojem predstavniku stranaka buduće vladajuće koalicije nastupati u nekom mediju, a ne odgovoriti na pitanje što će biti s Novostima u slučaju sklapanja koalicije između Domovinskog pokreta i Hrvatske demokratske zajednice.

Dan nakon parlamentarnih izbora, 18. travnja, **Stephen Nikola Bartulica** gostujući na N1 izjavljuje:

“Dovoljno je pogledati pisanje srpskih Novosti o meni. To su stvari koje ne zaslužuju osvrt, a kamoli da porezni obveznici to financiraju. Tu ćemo biti rezolutni. Ako gospoda žele na taj način i dalje trovati političku scenu u Hrvatskoj, nek idu na tržište i bore se s ostalima, a ne da su privilegirani zbog tri ruke u Saboru”.

Šest dana nakon izbora, 23. travnja, predsjednik Domovinskog pokreta **Ivan Penava** je na konferenciji za medije odgovarajući na pitanje o suradnji s SDSS-om u rukama držao naslovnici Novosti i kazao:

“Kakvi Srbi, koji Srbi? Apsolutno srpska nacionalna manjina, dok god poštuju hrvatsku državu i zakone, dok nemaju problem doći 5.8. i poštivati, ako ne slaviti Oluju, nemamo problem. Međutim, ljudi poput ovog čovjeka ovdje... Podržavati politiku koja financira ovakve tvorevine, koja ima naslove ‘neka visi F.T.’. To ne dolazi u obzir.”⁴³

Dana 26. travnja, **Mario Radić**, potpredsjednik Domovinskog pokreta, u intervjuu za Jutarnji list na pitanje hoće li se Novosti i dalje financirati iz proračuna, odgovara:

⁴³ Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/penava-na-kl-jucno-pitanje-o-sdss-u-nije-htio-odgovoriti-iza-toga-se-kriju-skrivene-politicke-agende-15453256>

“Srpsko glasilo nacionalne manjine treba postojati i treba se baviti kulturnim i životnim pitanjima srpskog naroda u Hrvatskoj. No je li ovaj narativ ovih novinara koji tamo pišu takav? Oni provode jednu agendu... Ja stvarno ne znam kakve veze ima provođenje nekih ideologija koje nisu nacionalne, s nacionalnom manjinom. Mislim da bi taj tko hoće nametati te ideologije, trebao ići na tržište. Ja nemam ništa protiv da netko zastupa svoje stavove, svatko na to ima pravo, ali ne mogu se pomoću državne blagajne zastupati stavovi koji nemaju nikakve veze s nacionalnim pitanjem. To su uglavnom novinari Ferala. Nemam ništa protiv, ali neka izađu na tržište. Koja je to pravednost da je Jutarnji na tržištu, a Novosti nisu.”

Izabrani saborski zastupnik Domovinskog pokreta, **Stipo Mlinarić Čipe**, 29. travnja za medije govori:

“Da sam došao sad pred vas i da sam rekao da sam za Rijeke pravde i da to želim sigurno, radili bi nacionalnog heroja od mene. Da vam kažem sada da hoću s HDZ-om, radili bi najvećeg negativca od mene. A ja ne želim reći ni jedno ni drugo. Ja sam rekao meni nije problem. Ali stavljati meni u usta da sam ja za najveći progon, nekog proganjati - za to sam zadnji čovjek na svijetu. Ali financirati srpske Novosti, pa recite mi zašto se nitko od novinara ne pita zašto se ne financira Hrvatski tjednik koji, uzgred rečeno, ja ne čitam”.⁴⁴

Predsjednik Domovinskog pokreta **Ivan Penava** objavio je 8. svibnja kako je postignut dogovor o formiranju parlamentarne većine s HDZ-om, pri čemu je istaknuo:

Dakle, pitanja možda manje značajna za nacionalnu politiku, ali za Domovinski pokret, a vidim i ipak i veliki dio javnosti, i vrlo značajna pitanja je financiranje tiskovina poput Novosti. Dakle, apsolutno, ponavljamo, tu nemamo ništa protiv da, jednako, kao i svi vi, kolege

⁴⁴ Izvor: <https://vijesti.hrt.hr/hrvatska/radic-dp-ne-moze-biti-dio-vecine-sa-sdss-om-i-mozemo--11506438>

iz Novosti, rade svoje uratke, izlaze na tržište, da se to kupuje ili ne kupuje. Ali da se plaćaju tiskovine pod krinkom manjinskih tiskovina, a koje, zapravo, predstavljaju agendu koju je nekad Feral provodio, dakle, da se napadaju temelji države, da se iznose politički stavovi, pod krinkom zaštite manjina, apsolutno smo protiv toga. Znači, gospodo draga, ne slažemo se s vama, mislim tu na uredništvo Novosti, i ne moramo se slagati, demokracija je, možete pisati što hoćete, ali ne za naše novce. Izvolite na tržište, ukoliko to hrvatski građani žele kupovati, daj vam Bog zdravlja, razvijajte se i rastite, i da ćemo mi biti netko tko je u manjini i tko to ne razumije i u redu. To su jedine točke koje su nam bile bitne i točke preporuka u tom smislu o kojima se razgovaralo. Mislim da smo se jasno razumjeli. Konačnici, pratimo svoje politike i na njima ćemo insistirati. Ne moramo se, ponovit ću, slagati oko svega, ali definitivno ćemo se složiti da ovo što smo komunicirali u proteklom vremenu, da Domovinski pokret ne može pristati na uratke koji jurišaju na Domovinski rat, na Franju Tuđmana”.⁴⁵

Dodatno su na Facebooku pojasnili što su sve dogovorili oko stvaranja parlamentarne većine, ali onda i poslali poruku javnosti i svom novom koalicijskom partneru HDZ-u kako „ostaje točka na kojoj ćemo inzistirati, a to je pitanje financiranje tiskovina poput Novosti koje za proračunski novac hrvatskih građana napadaju temelje Republike Hrvatske, a sve pod krinkom tiskovine koja bi trebala promovirati vrijednosti nacionalnih manjina”⁴⁶.

Stephen Nikola Bartulica, tada izabrani saborski zastupnik, a danas član Europskog parlamenta, na konferenciji za medije 9. svibnja uz napad na Novosti koristi priliku spomenuti i Faktograf:

⁴⁵ Izvor: <https://balkans.aljazeera.net/opinions/2024/5/11/kao-devedesetih-vlast-u-hrvatskoj-opet-protiv-srba-i-novinara>

⁴⁶ Izvor: https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=753850450268868&id=100069317585367&rdid=mMWkuKaj4tS6xkTC

“ Ja nisam tu kao mnogi na ljevici ili Faktograf⁴⁷ koji cenzurira i odlučuje što će ljudi smjeti čitati, daleko od toga. Nego je veliki problem, načelni problem, da porezni obveznici moraju financirati nešto tako. [Novosti] služe za obračunavanje s ideološkim protivnicima. To nije smisao manjinske politike. Zašto bi porezni obveznici financirali list koji se obračunava s Katoličkom crkvom i s poduzetnicima koji se zalažu za tržišno gospodarstvo? [...] Ja inače nisam veliki ljubitelj da država puno toga financira. Radije bi da čitatelji i slušatelji određuju što prolazi u medijskom prostoru. U Hrvatskoj nažalost imamo tu praksu, pa rekao bih i zloupotrebu od strane onih koji su na vlasti da utječu na taj način. [...] Nisam cenzor, ponovit ću. Porezni obveznici nisu dužni to financirati. Ja branim interese poreznih obveznika. Ne bavim se tko će što pisati, nisam Faktograf.”⁴⁸

⁴⁷ Uz Novosti na meti Domovinskog pokreta višekratno se ranijih godina našao i Faktograf. Prije samih parlamentarnih izbora Domovinski pokret je na svojoj internetskoj stranici objavio: “To su lažne vijesti, a izjave naših čelnika zlonamjerno su istrgnute iz konteksta i mogle bi predstavljati predložak za postupanje tzv. factchekera. Međutim, kako su ti isti factchekeri obilato dotirani sredstvima Ministarstva kulture i medija, pod kontrolom Plenkovićeve autorice izbornog programa, Nine Obuljen, potpuno je jasno da oni neće reagirati i da je širenje lažnih vijesti protiv Domovinskog pokreta u zajedničkom interesu Plenkovićevog HDZ-a i Milanovićevog SDP-a” čime su aludirali na Faktografov projekt pokretanja Klimatskog portala. Za projekt “Činjenice o klimatskoj krizi - klima.faktograf.hr” Faktograf je na javnom natječaju dobio bespovratna sredstva iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti zajedno s još 11 projekata drugih nevladinih organizacija, sveučilišta i medija te je po pokretanju Klimatskog portala bio izložen organiziranoj dezinformacijskoj kampanji. U napadima na Faktograf posebno istaknutu ulogu ima upravo Stephen Nikola Bartulica o čemu smo pisali i u studiji slučaja Dezinformacijske kampanje – pogonsko gorivo za napade i mržnju – Studija slučaja: Faktograf.hr. Uoči europskih izbora Bartulica je višekratno lažno napao Faktografovog novinara Andreja Dimitrijevića optuživši ga da je uznemiravao i fotografirao njegovu djecu. Više u tekstu Sanje Despot: <https://faktograf.hr/2024/06/12/bartulica-je-dobio-izbore-izigravajuci-zrtvu-pa-to-radi-i-dalje/>

⁴⁸ Izvor: <https://faktograf.hr/2024/05/09/zabranjivao-bi-knjige-i-medije-a-kmeci-zbog-cenzure/>

Bartulica se osvrnuo na Novosti i tijekom druge konferencije za medije koju je održao 15. svibnja rekavši:

“ Primijetio sam da se tu podiže moralna panika. Nema svetih krava u liberalnoj demokraciji. Nitko nije iznad kritike, pa ni Novosti, pogotovo ako dobivaju izdašan novac iz proračuna. To vrijeme je završeno. Ovo što se pokušava implicirati, to da bih ja ili netko iz DP-a bio odgovoran za neki incident je apsurdno. Vidio sam kolumnu u kojoj piše da bi bilo korisno da se vratim odakle sam došao. To je poziv na linč. Možda ću tražiti zaštitu američkog veleposlanstva u Zagrebu ako ovdje Hrvati iz Amerike nisu dobrodošli. Neću odustati od ovih promjena, hrvatska javnost to traži od nas i mi ćemo to isporučiti. Svi su dobrodošli u tržišnoj utakmici, a ako su gospoda iz Novosti tako dobri novinari, možda će sutra biti najprodavanije novine na tržištu. Ove stvari zabrinjavaju, neće proći i ove metode iz prošlog vremena da se nekog zastrašuje - Hrvatska je to prošla i puno je zdravija zemlja da bismo pali na to”.

Domovinskom pokretu pridružuju se i pojedini novoizabrani zastupnici s lista Hrvatske demokratske zajednice pa tako **Marijana Petir**, nekadašnja europarlamentarka, a danas nezavisna saborska zastupnica u drugom mandatu, na N1 televiziji 9. svibnja izjavljuje:

“ Ako imamo natječaj na kojem će transparentno biti obznanjeno što država, jer sad govorimo o državnoj razini, želi financirati i koje vrijednosti promicati, i koje vrijednosti se ne mogu narušavati, onda oni koji prođu na tom natječaju i osvoja financijska sredstva, oni se moraju držati tih pravila. Pa nije istraživačko novinarstvo to da vi vrijedate temelje Hrvatske države. [...] Ja sam to i prije četiri godine kad sam pristala podržati premijera Plenkovića njemu [to] adresirala [...] Niti Novosti, niti bilo koji novinar ne može obezvrijeđivati hrvatsku državu u kojoj živi, za koju su ginuli ljudi, koji su ostali bez kuća, koji su protjerani, čije su sudbine i dan danas nepoznate. Imati to na svojoj naslovnici i smijavati kao da je to normalno. To nije nikakvo istraživačko

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

36

novinarstvo. To je napad na ljudsko dostojanstvo [...] Tamo ima istraživačkih novinara koji rade dobro svoj posao. Ima onih koji očigledno nisu još uvijek se poistovjetili s tim da žive u hrvatskoj državi i da je ona stvorena na temeljima Domovinskog rata. Način na koji se kreiraju određene medijske slike koje idu kroz Novosti, ali ne samo kroz Novosti, nego i kroz neke druge medije, smatram da nisu u skladu sa temeljima ove države i sa Ustavom Republike Hrvatske. [...] To mi nije prihvatljivo i to nema nikakve veze sa nacionalnim manjinama.”⁴⁹

Ovome se pridružio i nekadašnji član Mosta, a sada nezavisni zastupnik **Nino Raspudić**, izjavivši 19. svibnja na HRT-u:

“ Pomalo je morbidno da se sredstva namijenjena za medij jedne manjine koriste da bi netko imao svoj privatni politički tjednik. Pupovac je od tih sredstava napravio svoj privatni Feral. Mi smo dobili jedan ekstremno lijevi politički tjednik koji se postavlja kao batina i prozivaju sve pod krinkom tjednika srpske manjine. To su javna sredstva. Neka odu na tržište pa neka prodaju”.⁵⁰

I dok su se *mainstream* mediji u pravilu kritički ili bar neutralno postavljali prema ovom pitanju, dio je rubnih medija koristio priliku da dolijeva ulje na vatru.

Tipičan je primjer **Narod.hr** koji već godinama napada Novosti istim ovim narativima te su stoga iskoristili i ovu priliku. Tijekom travnja i svibnja objavili su više od deset tekstova u kojima su isticali sredstva koja Novosti dobivaju putem Savjeta za nacionalne manjine iz državnog proračuna, netočno navodeći kako Novosti “umjesto promicanja kulturnog identiteta srpske manjine, potiču netrpeljivost prema većinskom hrvatskom narodu”⁵¹. Ustrajano su podsjećali na svoje ranije

49 Izvor: <https://n1info.hr/vijesti/je-li-dp-iznevjerio-birace-uvijek-je-ostavljao-prostor-i-nije-iskljucivao-mogucnost-suradnje/>

50 Izvor: <https://teleskop.hr/hrvatska/nino-raspudic-pupovac-je-od-novosti-napravio-svoj-privatni-feral-a-sve-se-to-financira-s-600-tisuca-eura-iz-proracuna/>

51 Izvor: <https://narod.hr/hrvatska/neraskidiva-veza-zasto-hnd-reagira-na-svaku-kritiku-novosti>

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

37

uratke o Novostima, kao i na već spomenutu analizu rada Novosti te kritizirali podršku koju Novosti dobivaju od Hrvatskog novinarskog društva, implicirajući da je tome tako jer pojedini novinari Novosti sudjeluju u radu Novinarskog vijeća časti te činjenice da je poznata novinarka **Slavica Lukić**, koja je ranije obnašala dužnost potpredsjednice HND-a, supruga Milorada Pupovca. Krajem svibnja objavili su i tekst o talijanskom listu La Voce del Popolo, navodeći ih kao primjer kako bi jedno glasilo nacionalne manjine trebalo izgledati, a to je, njihovim riječima:

“ Osim dnevnopolitičkih tema, La voce se bavi sadržajima važnima za cjelokupnu talijansku zajednicu. Ona se jednako posvećuje pitanjima svih svojih članova, počevši od najmlađih. Njegujući talijanski jezik, kulturu i tradiciju, djeluju i kroz suradnju s lokalnim zajednicama u Istri i izvan nje”.⁵²

Velimir Bujanec i njegova **Bujica** višegodišnji su poligon za medijsku prisutnost Domovinskog pokreta i njegovih političkih ideja u javnosti. Isto je bilo i tijekom te nakon predizborne kampanje. Od izbora do formiranja Vlade, Bujanec je ugostio predstavnike Domovinskog pokreta Slobodana Prosperova Novaka, Marija Radića, Stephena Nikolu Bartulicu i **Ivu Čaletu-Cara**. Uz njih je ugostio i **Nenada Vlahovića**, bivšeg potpredsjednika SNV-a, kojega u naslovu emisije na YouTubeu predstavlja riječima: “**Srbin Nenad Vlahović: Srbi trebaju slaviti Oluju! Pupovac je plaćao Peđu Grbina!**”⁵³ te ga naziva “**lojalnim Srbinom**” koji s pozicije svoje srpske nacionalnosti kritizira prije svega Milorada Pupovca. Uz uobičajene antisrpske narative te priče o državnom financiranju, Bujanec izrazito inzistira na navodnom jugoslavenstvu tjednika i njegovoj vezi s odavno ugašenim Feral Tribuneom. Iste narative širi i putem Facebooka gdje je 27. travnja objavio isječak s konferencije za medije o napadu na Novosti u kojemu je manipulativno izmontirana reakcija novinara Novosti Hrvoja Šimičevića na pitanje novinara sa Z1 televizije:

52 Izvor: <https://narod.hr/hrvatska/zasto-su-novosti-problem-ovako-izgleda-glasilo-talijanske-nacionalne-manjine>

53 Izvor: <https://www.youtube.com/watch?v=xfax2omqyR8&t=4237s>

“ URNEBESNI VIDEO IZ “H”ND-a: Pogledajte kako je lik iz Pupovčevih ‘Novosti’ urlao na novinara Z1! ŠIMIČEVIĆ (NOVOSTI): “Domovinski pokret želi uništiti tjednik za koji pišem!” PUPOVČEV PLAĆENIK POBIJESNIO NAKON PITANJA O LICEMJERJU I POTVRDIO DA JE PRIJAVIO Z1 TELEVIZIJU ZBOG ‘ZDS’ U ETERU, ŠTO JE DOVELO DO ZABRANE EMITIRANJA... IGOR PETROVIĆ: – Tko odlučuje o tome tko su “podobni”, a tko “nepodobni” novinari? H. ŠIMIČEVIĆ: – Ovo će biti u Bujici?! Znaš da će biti! Zašto lažeš?! O SVEMU OPŠIRNIJE U PONEDJELJAK – U BUJICI”

Ova objava imala je 405 likeova, preko 100 uglavnom mrzi-lačkih komentara i 26 dijeljenja.

Treba napomenuti da je novinar Z1 **Igor Petrović** na konferenciji za medije samo ponovio uobičajene (i pritom netočne) podatke o financiranju Novosti, pomiješavši financiranje Novosti s ostalim projektima i programima SNV-a.

O cijeloj konferenciji za medije Bujanec je izvijestio u svojoj emisiji od 29. travnja, koja je na YouTubeu imala 44 000 pregleda, te tvrdio da se radilo o “**luđačkom, histeričnom napadu**” Šimičevića na novinara Z1. Ponavljajući tendenciozno montirane snimke, ponovno govori da se radi o redakciji Ferala koja se samo preselila u Novosti, naziva ih “**jugoslavenskim šundom**” te govori da u Novostima pišu ljudi koji su frustrirani zbog nestanka Jugoslavije. U toj emisiji daje prostor i redatelju **Jakovu Sedlaru**, poznatom po historijskom revizionizmu i negiranju genocida u Jasenovcu, koji Novosti naziva “**medijskim klošarima**” te ponavlja narativ o nužnosti da država prestane financirati Novosti, već da se oni trebaju naći na tržištu, istovremeno govoreći da to ionako nikoga ne zanima, niti ih itko čita. Dodatno iznosi:

“ Znae, oni su protiv svega što ima veze sa Hrvatskom, što ima veze sa hrvatskom žrtvom, sa hrvatskom ljubavlju prema svojoj domovini. [...] ja se potpuno slažem da manjine moraju imati prava i to je logično. Većina

mora štiti manjine, uvijek jači mora štiti slabije. [...] Međutim, nažalost, veliki dio srpske manjine kroz veliki dio povijesti, pogotovo zadnjih više od stotinu godina, je napravio sve da hrvatske države nikada ne bude. E to je ono što razlikuje srpsku manjinu od, recimo, Židova. To je apsolutno neusporedivo”.

Na HND-ovu i Šimičevićevu konferenciju za medije Bujanec se vraća i u emisiji od 3. svibnja, koja ima više od 36 000 pregleda na YouTubeu, kada naglašava dodatni narativ, a taj je da postoje i Hrvati koji rade protiv vlastite države i provode velikosrpsku politiku (slično onome što je rekao i Zoran Milanović dok je bio predsjednik Vlade):

“ Hrvate i Srbe u Hrvatskoj ne svađaju ni Siniše, ni Branimiri, ni Velimiri, ni Ace, ni Ovi, ni Oni, nego Hrvoji koji su plaćenici Novosti, koji nisu Srbi, koje briga za srpsku kulturu, jezik, njihove predstave, filmove i sve što je dobro, što manjine moraju imati, za folklor. Hrvoje koji nema veze sa srpstvom, Hrvoje jedan i Hrvoje dva, jedan je iz Novosti, drugi je iz HND-a”.

I dodatno poručuje Hrvoju Šimičeviću:

“ Eto, Hrvoje Šimičeviću, to ti je poručio bivši potpredsjednik Pupovčevog SNV-a (da studio Bujice nije septička jama i da mu je jako ugodno op.a.), istog onog SNV-a od kojeg ti živiš. Ja želim da ti živiš, želim da ti imaš, ali želim da ne budeš zgubidan i neradnik. Brate, lijepo na tržište piši ta svoja sranja koja pišeš i ako ‘ko hoće kupovati varijantu Palome u aranžmanu Novosti, ako hoće brisati guzu, neka briše sa onim što ti pišeš”.

Na Facebooku je 28. travnja opet objavio komentar o Novostima, radeći paralelu između aktualne situacije i odnosa Franje Tuđmana prema Feral Tribuneu:

“ PUPOVČEVE NOVOSTI: DP NAS ŽELI VRATITI U VRIJEME TUĐMANA! Siguran sam da će im iz Domovinskog pokreta znati zahvaliti na komplimentu... I uvesti porez na šund – kao što je Franjo uveo Feralu!

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

Bivši Mesićev veleposlanik u Moskvi, Božo Kovačević, poželio je napasti DP u Pupovčevim Novostima, a zapravo im je dao kompliment – izjavivši: “Domovinski pokret nas želi vratiti u vrijeme Tuđmana”...

DOBRO JUTRO, KOLUMBO!

Pardon, Božo.

Novosti, kojima si dao intervju – nisu tipično “srpsko” glasilo, a ponajmanje su “manjinsko”. To je tipični jugoslavenski politički šund, nalik pokojnom splitskom Feralu – na koji je dr. Franjo Tuđman svojedobno uveo odgovarajući porez i pokopao ga – uz najviše hrvatske državne “počasti”. Sličnog se scenarija sada boje Pupovčevi plaćenici, koji su jednu redakciju samo zamijenili drugom. Tu prvenstveno mislim na likove poput Dežulovića, Šimičevića, Ličine i sličnih YUGANA koji sa tradicionalnim srpstvom, pravoslavnom vjerom i manjinskom kulturnom baštinom imaju veze – koliko i Pupovac s krsnom slavom!”

Ovaj je status također dobro prošao kod Bujančevih pratitelja, skupivši više od 700 likeova, više od 160 komentara i 36 dijeljenja.

Hrvatski tjednik u postizbornom periodu objavljuje dvije naslovnice na kojima spominje Novosti.

U prvom tjednu svibnja, 2. svibnja, objavljuje naslovnicu s tekstom: “Može li Plenković preživjeti bez Pupovca, samo s Domovinskim pokretom? Postalo je nepodnošljivo živjeti s vladajućom Pupovčevom velikosrpskom politikom. To nije samo pitanje Novosti, koje implicite zazivaju osvetu i hrvatsku krv, nego i jugosrpske paradigme koja je paralizirala Hrvatsku. Ako se i dogodi koalicija HDZ – DP bez SDSS-a, a teško će dugoročno opstati zbog činjenice da su Domovinski pokret i Andrej Plenković na dijametralno suprotnim pozicijama moralno-političkog spektra”. Glavni urednik Hrvatskog tjednika Ivica Marijačić u svome tekstu ponovno navodi da “Novosti implicite zagovaraju nož, žicu i metak za Hrvate” te da su jedno “shizofreno jugosrpsko ili velikosrpsko glasilo”. Navodi i kako “nije dovoljno prestati s financiranjem Novosti” već će “Hrvatska morati jednostavno rastjerati to

neprijateljsko gnijezdo i društvo iz državno-sponzoriranog aktivizma uopće” pravdajući to time da im “zrele i stabilne demokracije [...] ne bi dozvolile da djeluju uopće”.

Tjedan dana kasnije, 9. svibnja, Hrvatski tjednik objavljuje naslovnicu s tekstom “Koalicija HDZ – DP nije još dogovorena. Plenković ne da Ministarstvo kulture Domovinskom pokretu! Braneći Ninu Obuljen, ne želi se odreći Milorada Pupovca. Dva dana nakon izbora dodijelio četničkim Novostima 610 tisuća eura. Pristanak Domovinskog pokreta na koaliciju bez Ministarstva kulture značio bi političku smrt stranke. Ostanu li DP čvrst ide se na nove izbore”. Ovdje treba reći da Ministarstvo kulture i medija nema nikakve veze s javnim pozivom Savjeta za nacionalne manjine na kojemu su Novostima dodijeljena sredstva. Tekst Ivice Marijačića u istom broju produbljuje ove teze. Uz “novinarske” uratke, Hrvatski tjednik objavljuje i pisma čitatelja koja redovito sadrže govor mržnje prema srpskoj manjini i novinarima koji ne pristaju na nacionalističke dogme ekstremne desnice.

I neki drugi mediji promoviraju slične teze pa tako 7 dnevno 2. svibnja piše o Novostima kao ideološkom mediju tvrdeći da se “financira iz državnog proračuna pod krinkom manjinskog glasila, a ustvari širi neku vrstu četničke i anarho lijeve ideologije”. Iste teze o “ideološkom mediju” ponavljaju i u broju od 24. svibnja po izglasavanju nove Vlade. Dezinformacijske i defamacijske izjave ključnih aktera vezano uz Novosti redovito prenose i portali [Direktno.hr](#) te [Teleskop.hr](#).

Prilikom za napad iskoristio je i nekada poznati istraživački novinar [Gordan Malić](#) koji je u objavi na Facebooku 26. travnja plasirao tezu o jugoslavenstvu i izdajničkim Hrvatima koji pišu za Novosti: “na prvi pogled se vidi da je riječ o radikal-skom komunističkom listu s jugoslavenskom i antihrvatskom agendom kojeg financiraju Hrvati tako što novac iz budžeta daju Srbima koji onda ga vraćaju novinarima Hrvatima ali samo ako su simpatizeri komunističkog pokreta i jugoslavenske zajednice naroda. Srpski nacionalni interes tako se može lijepo sakriti iza hrvatskog jugoslavenstva i hrvatskih novinara koji na tržištu ne bi preživjeli ni jedno popodne, između ostalog i zato jer preziru kapitalizam i tržište”. Malić je

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

42

Novostima posvetio i objavu 27. travnja napisavši: “[...] Zato imam prijedlog, neka izdavanje Novosti preuzme HND. Red je da politiku tih novina koju ovako drugarski podupiru, plaćaju iz svojih članarina. Svaki član HNDa neka bude i pretplatnik Novosti. Solidarnost prije svega”. Objave su prenesene i u nekim rubnim medijima, primjerice na [Max Portalu](#) i [Direktno.hr](#).

Oglasili su se i iz udruge **Hrvatski novinari i publicisti (HNIP)** te ponovno napali HND i Novosti.⁵⁴

Društvene mreže su se naslonile na ove napade te u ovom konkretnom slučaju nisu bile one kroz koje je koordinirano organiziran napad, već su predstavljale samo alat za prenošenje i amplificiranje dosega jasno izrečenih političkih poruka. Prema navodima redakcije Novosti, nisu zamijećene organizirane aktivnosti slanja prijetnji i govora mržnje, već se radilo o individualnim porukama koje su uglavnom dobivali putem elektroničke pošte. Vidljivo je da su prijeteće poruke koje dobivaju Novosti u potpunosti na tragu izjava Domovinskog pokreta, kao i drugih aktera napada na Novosti. Možemo to ilustrirati s dvije elektroničke poruke:

“ Nisi valjda toliko blesav da ne znaš da ćemo te srediti, majku ti četničku jebemo, koja te oždrijebila.
OSVETNICI BLEIBURGA, KRIŽNOG PUTA, VUKOVARA, ŠKABRNJE, VOĆINA, LOVASA...
I uz najljepši hrvatski pozdrav:
ZA DOM SPREMNI”

“ U Hrvatskoj treba pod hitno unistiti cetnicke projekte Srpski svet.i Sanu 2 koje vodi i propagira u Hrvatskoj cetnicki vojvoda M.P!!
Pod hitno zatvoriti srpske kulturne centres kojima se siri i propagira cetnicki projekt Srpski svet i Sanu 2!!
Pod hitno zabraniti cetnicke novine Novosti koje sire i propagiraju cetnicke projekte Srpski svet.i Sanu 2! !
Pod hitno zabraniti da SDSS bude dio Hrvatske vlade,

54 Izvor: <https://www.dnevno.hr/vijesti/stali-na-stranu-domovinskog-pokreta-pogledajte-kako-izgledaju-njihovi-tekstovi-i-naslovi-2415035/>

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

43

nikad vise i zauvijek im zabraniti da cetnici vode Hrvatsku drfavu! !

Svi oni koji vise vole Srbiju.od Hrvatske a zive u Hrvatskoj, propagiraju cetnicke.projekte Srpski svet.i Sanu 2, i sve rade protiv Hrvatske, od Domovinskog rata do danas,. pod hitno im treba dati da ponovo sednu na traktore i preko Drine odu u Srbiju i nikad se vise ne vrate!!

Dosta su cetnici ubijali Hrvate i Hrvatsku, a sad ze le ubijati bez oruzja sa cetnickim Novostima i cetnickim Srpskim svetom i Sanu 2!!

Nece da moze cetnici!! Dosta je bilo cetnikovanja u drfavi Hrvatskoj!! Spremite se spremte cetnici na traktore i opet preko Drine u Srbiju!! Samo.lojalni.koji ne.mrze Hrvatsku mogu ostati u Hrvatskoj!!

C:etnici.mrs.iz Hrvatske !!

ZA DOMOVINU

UVIJEK SPREMNI!

! BOG.I.HRVATI!!"

Hrvatsko novinarsko društvo višekratno je tijekom posljednjih godina stalo iza redakcije Novosti i oštro osudilo napade, a isto su učinili i dva puta tijekom ovog postizbornog perioda. Na konferenciji za medije 14. svibnja predsjednik Hrvatskog novinarskog društva Hrvoje Zovko naglasio je da su prijetnje novinarima Novosti ujedno i prijetnje svim drugim medijima te da je "Domovinski pokret u svom programu najavio udar i na Hrvatsku radioteleviziju, na Hinu, i da se to provede u dijelo, to bi bio završni udar na ionako devastiranu medijsku scenu u Republici Hrvatskoj". Istaknuo je i da će se HND "na sve dozvoljene načine suprostaviti tim najavama" i pozvao druge redakcije na solidarnost "jer danas Novosti, a sutra neko drugi".

Na istoj konferenciji za medije Zovko je istaknuo kako je zaprimljeno više "odvratnih i gnjusnih prijetnji" protiv novinara iz tjednika Novosti te je po jednoj od njih postupala policija. Do zaključenja ove studije nisu poznati rezultati istrage, no kako navode iz redakcije Novosti, policija je te prijetnje ozbiljno shvatila.

Istovremeno treba istaknuti da se Hrvatska demokratska zajednica, iako i njezini članovi imaju povijest napada na Novosti, u pravilu držala relativno oprezno prema zahtjevima Domovinskog pokreta.

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

44

"Što se tiče tog lista, već duže vrijeme svjedočimo da oni odstupaju od nekih kriterija i standarda koji se odnose na isključivo zastupanje manjine. Pitanje o financiranju Novosti je jedno od pitanja o kojemu ćemo razgovarati u narednom periodu, i da budemo jasni, one se ne financiraju iz Vlade, ni odlukama Vlade", istaknuo je **Tomo Medved**.⁵⁵

"Novosti su imali svoje specifične nastupe na koje smo reagirali mi iz HVIDRA-e priopćenjem i trebalo ih je možda i prije upozoriti da ne mogu tako blatiti hrvatske branitelje i državu", kazao je HDZ-ov saborski zastupnik **Josip Đakić**.⁵⁶

Prilikom predstavljanja nove Vlade **Andrej Plenković** je rekao: "Sukladno programu vlade, u roku od dva mjeseca ponovno ćemo usvojiti operativni program koji se odnosi na projekte nacionalnih manjina. [...] Kada je riječ o jednom tjedniku sigurno ćemo vidjeti kroz Savjet za nacionalne manjine koji su kriteriji i zašto se baš samo jedan tjednik od svih tjednika nacionalnih manjina doživljava problematičnim kada je riječ o uređivačkoj politici"⁵⁷. Premijer Plenković tako je ostavio prostor da ispuni želje svojih novih koalicijskih partnera, ali i da to ne učini.

Za novu hrvatsku Vladu, uz zastupnike izabrane na listama HDZ-a i Domovinskog pokreta (s izuzetkom zastupnika Dražana Dizdara koji je u Saboru zamijenio Mislava Kolakušića te Josipa Jurčevića⁵⁸), glasalo je i 5 predstavnika nacionalnih manjina. Milorad Pupovac bio je suzdržan, dok Anja Šimpraga i Dragana Jeckov nisu pristupile glasanju.

Na kraju treba reći da je Savjet za nacionalne manjine, dva dana nakon provedenih izbora, 19. travnja, donio Odluku o

55 Izvor: <https://www.nacional.hr/pitajte-premijera-tomo-medved-ne-zna-ostaje-li-u-novoj-vladi/>

56 Izvor: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/milanovic-sazvao-prvu-sjednicu-sabora-sutra-prima-plenkovica-na-pantovcaku-dp-ce-jurcevic-izbaciti-iz-stranke-15458692>

57 Izvor: <https://n1info.hr/vijesti/plenkovica-u-saboru-pitali-o-financiranju-novosti-evo-sto-je-odgovorio/>

58 Mislav Kolakušić odnosno njegov zamjenik Dražan Dizdar i Josip Jurčević principijelno su se protivili koaliciji Domovinskog pokreta i Hrvatske demokratske zajednice.

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O SASTAVLJANJU VLADE RH 2024. GODINE

45

rasporedu sredstava koja se u Državnom proračunu Republike Hrvatske osiguravaju za potrebe nacionalnih manjina u 2024. godini, a kojom je Srpsko narodno vijeće za rad Novosti ostvarilo potporu od 610.000 €. Time je intervencija u financiranje Novosti u 2024. godini onemogućena, ali to znači samo da redakciju ovog lista očekuje novi krug napada i pokušaja izgladnjivanja u narednom razdoblju, kada će se odlučivati o sredstvima za 2025. godinu. Program Vlade HDZ-a i DP-a nigdje ne navodi pitanje financiranja Novosti⁵⁹ i ostaje za vidjeti hoće li HDZ nastaviti odolijevati političkim zahtjevima novih partnera ili će na kraju kroz donošenje Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024. - 2028. i/ili političkim pritiscima na Savjet za nacionalne manjine odraditi ukidanje ili smanjenje sredstava Novostima⁶⁰. Vlada RH je 13. lipnja donijela Odluku o izradi operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024. - 2028. za čiju je izradu zadužen potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova dr. sc. Davor Božinović.

Nakon što je Vlada oformljena, fokus je maknut s Novosti te bilježimo svega nekoliko istupa iz Domovinskog pokreta na tu temu, primjerice izjavu Igora Peternela na konferenciji za medije 20. lipnja, gdje je rekao kako Domovinski pokret neće pokleknuti na pitanju financiranja Novosti.⁶¹ Za očekivati je da će Domovinski pokret nastaviti posezati za antisrpskom retorikom pa samim time i za napadima na Novosti svaki puta kada će trebati podići nacionalne sentimente svoga biračkog tijela i demonstrirati da se nisu “prodali” HDZ-u.

⁵⁹ Više: <https://faktograf.hr/2024/05/17/andrej-plenkovic-nadi-grao-dp-program-vlade-skracena-je-verzija-programa-hdz-a/>

⁶⁰ Pri čemu treba imati na umu dugu povijest odnosa Hrvatske demokratske zajednice prema medijima - od njihova zarobljavanja preko problematičnih zakonodavnih rješenja.

⁶¹ Izvor: <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/dp-ocekivano-nece-podrzati-pupovca-ali-ni-izvjesce-pravobraniteljice-za-ravnopravnost-spolova/>

NARATIVI NAPADA

U slučajevima napada na Novosti koje bilježimo u ovoj studiji, neke od tvrdnji političkih aktera u nekim su aspektima točne, no većinom manipulativno kontekstualizirane, sadrže činjenične netočnosti i ulaze u područje teorija zavjere. Ono što je činjenično utemeljeno je da su Novosti pokrenute i djeluju kao informativno glasilo srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, da se financiraju sredstvima državnog proračuna namijenjenima kulturnoj autonomiji nacionalnih manjina, da je dio novinara i vanjskih suradnika zaposlenih u Novostima ranije radio u jednom od najvažnijih hrvatskih medija iz 1990-ih i dvijetisućitih godina, Feral Tribuneu i u konačnici da se Novosti uistinu, među ostalim, bave i istraživačkim novinarstvom, za što su primili i brojne nagrade.

Međutim, ove se činjenice istrgnute iz konteksta, uokvirene netočnostima, začinjene nacionalističkom retorikom i teorijama zavjere te motivirane željom za kontrolom nad radom neovisnih, istraživački orijentiranih medija, pretvaraju u difamacijsku i dezinformacijsku kampanju.

U napadima na Novosti temeljna je teza da se Novosti financiraju "novcem poreznih obveznika" usmjerenim na podržavanje kulturnog i drugog razvitka nacionalnih manjina, a tu zadaću ne ispunjavaju, već se bave "ideološkim temama i potpiruju međunacionalnu mržnju". Neosporno je da značajni financijski prihod Novosti ostvaruju kroz javni poziv Savjeta za nacionalne manjine⁶² za ostvarivanje kulturne autonomije iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora koji se financiraju iz državnog proračuna. Taj javni poziv naslanja se na Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina iz 2002. godine, kao i na operativne programe nacionalnih manjina. Kako se navodi na

⁶² Savjet za nacionalne manjine je autonomno tijelo osnovano s ciljem što učinkovitijeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, posebice u domeni razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina. Djeluje kao krovno tijelo nacionalnih manjina na državnoj razini. Više o ulozi, sastavu i ovlastima Savjeta za nacionalne manjine: <https://nacionalnemanjine.hr/savjet-za-nacionalne-manjine-republike-hrvatske/>

stranicama Savjeta za nacionalne manjine, programi udru-
ga i ustanova nacionalnih manjina “trebaju doprinositi oču-
vanju etničkog, kulturnog i jezičnog identiteta nacionalnih
manjina, a istovremeno doprinositi kulturnom, društvenom i
gospodarskom razvoju Republike Hrvatske. [...] Kroz progra-
me informiranja sufinancira se izdavanje dnevnih, tjednih i
mjesečnih listova, podlistaka, časopisa, i dr.”.

Ovdje treba napomenuti i da udruge i ustanove same odlu-
čuju koje će programe prijaviti i koliko sredstava će za njih
tražiti, a tek nakon toga je na Savjetu za nacionalne manjine
da te programe odluči podržati ili ne. U tom je smislu pri-
je svega odluka nakladnika Novosti da, pored svih ostalih
programa koje SNV provodi, najviše sredstava zatraži za rad
Novosti, a što je razvidno i iz analize dodijeljenih sredstava
od strane Savjeta za nacionalne manjine. Naime, analiza od-
luka o dodjeli sredstava od 2004. do 2024. godine pokazuje
da udio sredstava za Novosti u ukupnom iznosu sredstava
dodijeljenih SNV-u raste u slučajevima kada se smanjuje
ukupni iznos sredstava za programe nacionalnih manjina
pa tako 2016. taj udio raste do gotovo 90 %.

Što se tiče teze da HDZ i Andrej Plenković “kupuju” podršku
predstavnik nacionalnih manjina kroz sredstva za udruge i
ustanove, neosporno je nekoliko činjenica. Nakon prvotnog
rasta sredstava, od 2009. do 2014. godine sredstva za kul-
turnu autonomiju su u pravilu smanjivana, dok od 2015. do
2019. godine neznatno variraju. Tek 2020. godine ukupna
sredstva kojima raspolaže Savjet za nacionalne manjine za
navedeni javni poziv dosežu razinu iz 2009. godine. Zaključ-
no s 2024. godinom iznos sredstava je 10.053.129 €, što je u
odnosu na 2020. godinu povećanje od 75 %. Istovremeno, ni
SNV niti Novosti ne povećavaju u toj mjeri sredstva koja do-
bivaju. SNV-u su 2024. u odnosu na 2020. godinu odobrena
sredstva uvećana za 28 %, kao i Novostima⁶³.

63 Sredstva koja su dodijeljena za programe SNV-a uglavnom prate
rast ili pad ukupnih sredstava za rad nacionalnih manjina s izuz-
etkom 2007. godine kada su sredstva za rad SNV-a povećana za
43 % u odnosu na prethodnu godinu, dok su ukupna sredstva rasla
svega 18 %.

Iako je već na prvi pogled svakom čitatelju jasno da se Novo-
sti itekako bave pitanjima položaja srpske nacionalne manji-
ne u Hrvatskoj, što je predmet poziva, narativ prema kojem
se glasilo koje izdaju predstavnici neke nacionalne manjine
može baviti samo manjinskom kulturom i identitetom te
nema pravo komentirati i sve ostale teme izrazito je opa-
san. Na konferenciji za medije održanoj 14. svibnja o tome je
govorio i Tihomir Ponoš, zamjenik glavne urednice Novosti:

“ To je jedan veoma opasan i podmukao zahtjev koji na-
cionalnu manjinu, odnosno glasilo nacionalne manjine,
a u perspektivi zapravo sve nacionalne manjine, stavlja
u građane nižeg reda, koji se, iako su državljani sa svim
pravima, ne bi smjeli baviti unutarnjom politikom, kul-
turom, zdravstvom, socijalom, obrazovanjem, vanjskim
odnosima, međunarodnom politikom, svime onime što
ljude zanima. [...] Riječ nije samo o pokušaju diskrimina-
cije, nego je doslovce riječ o pokušaju svojevrsne segre-
gacije i guranja u potpuni geto, ako hoćete, i intelektual-
ni, posredno i politički i kulturni i bilo koji drugi.”

Očito je i da sam program potpore kulturnoj autonomiji naci-
onalnih manjina predviđa da se tiskovine koje dobiju potpo-
ru ne moraju baviti *isključivo* kulturom i identitetom manjin-
ske skupine, nego doprinose i razvoju Republike Hrvatske.
Tu dolazimo do pitanja kako se to treba razvijati Republika
Hrvatska, za što ekstremno desni politički akteri imaju svoju
jasnu viziju, koja je često nespojiva s temeljnim postavkama
demokratskog i pluralističkog društva baziranog na ljudskim
pravima i medijskim slobodama.

U konačnici, identificirali smo nekoliko ključnih narativa koji se
koriste u napadima na Novosti te ih možemo podijeliti u tri te-
meljne kategorije: nacionalistički, medijski i financijski narativi.
Ti narativi se koriste i za druge, ekstremnoj desnici jednako
tako “nepodobne” medije, organizacije civilnog društva i ma-
njinske društvene skupine; korištena retorika pritom često
zadire u sferu teorija zavjere.

1. Nacionalistički narativi

- **Nedodirljivost nacionalnih mitova i identitetskih osnova:** Propitkivanje Domovinskog rata i Katoličke crkve te njezinih dogmi proglašava se antihrvatskim djelovanjem te se one aktere koji ih propituju optužuje za provođenje velikosrpske politike i četništvo, promicanje jugoslavenstva i komunizma te u širem smislu neprijateljima hrvatskog naroda i države. Na ovaj način stvara se i koncept drugoga koji služi i dodatnoj homogenizaciji hrvatskog društva ujedinjavanjem oko rasprostranjenih nacionalističkih mitova te jačanju društvene kontrole nad pojedincima. Čak i kada govorimo o medijima čiji su vlasnici i novinari nacionalno većinski Hrvati, oni će, ako propituju nacionalističke dogme, biti proglašeni Srbima i/ili četnicima i/ili njihovim suradnicima odnosno agentima.
- **Granice prihvatljivosti manjinskog djelovanja:** U taj je narativ usađena ideja da je nacionalna većina ona koja treba određivati sve aspekte državnih politika i čija milost osigurava slobodu manjini. Onoga trena kada manjina počne propitivati opće stanje u državi koju nacionalna većina vidi primarno kao svoje vlasništvo, dinamika i odnos moći se narušavaju, što je ekstremnoj desnici neprihvatljivo te stoga pokušavaju stalno iznova staviti manjine u njihov "geto". Paralelno s time pokušavaju prebaciti krivnju za svoj šovinizam na same pripadnike manjina koji ih "provociraju", čime zapravo nanose štetu svim ostalim "mirnim" i "lojalnim" pripadnicima te manjine, narušavaju pomirbu i suživot te potiču mržnju prema samoj manjini koju predstavljaju, u ovom slučaju Srbima. Istovremeno, kada država ulaže u srpske kulturne centre diljem Hrvatske⁶⁴, čija je primarna uloga upravo manjinska kultura i identitet, tada i to proglašavaju problematičnim te koriste za potpirivanje nacionalističkih sentimenata kod vlastitih bira-

64 Više: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/pupovac-grad-40-srpskih-kulturnih-centara-doznajemo-koliko-novca-je-dosad-dobio-od-vlade-15409866>

ča, što samo ukazuje da su svi ovi narativi posve lažni jer je krajnji ideološki cilj potpuna nevidljivost srpske zajednice u hrvatskome društvu.

- **Teorije zavjere:** Tvrdnje da Novosti i drugi projekti Srpskog narodnog vijeća (SNV) dobivaju financijska sredstva za destabilizaciju Hrvatske, što se povezuje s velikosrpskom ideologijom. U Hrvatskoj se dijelom te navodne zavjere proglašavaju svi društveni akteri koji propituju nacionalističke mitove te se tvrdi da postoje strane sile koje žele uništiti Hrvatsku. U slučaju Novosti, ovaj narativ dodatno sadrži insinuaciju da se Novostima daju financijska sredstva kako bi HDZ pridobio naklonost zastupnika srpske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru te osigurao vlast kako bi provodio politike "globalističkih elita".

2. Medijski narativi

- **Neprijateljski mediji:** Različiti politički, civilni i medijski akteri kroz svoje javne istupe etiketiraju neprijateljskim svaki medij koji propituje društvene dogme ili njihove političke i ideološke pozicije. To doprinosi količini prijetnji i govora mržnje s kojima se medij susreće jer publika tu poruku doživljava kao poziv na djelovanje. Dodatno se koriste pravni procesi i SLAPP tužbe kako bi se medij pokušao financijski iscrpiti, a urednike i novinare potaklo na autocenzuru. Također, s tim se tužbama u javnosti želi stvoriti dojam da mediji neprofesionalno obavljaju svoj posao.
- **Mediji kao provoditelji državnih politika:** Ekstremna desnica smatra da uređivačka politika medija treba biti usuglašena s državnim interesima i da mediji moraju poštovati točno određene društvene vrijednosti, odnosno nacionalističke mitove i identitetske osnove. Pojedini akteri uopće ne vide prepreku da država određuje uredničku politiku medija, a što je vidljivo i iz programa Domovinskog pokreta koji je najavio "snaženje svijesti o hrvatskom nacionalnom identitetu u svim elementima kulture i medija, te uklanjanje interesnih

skupina koje su godinama radile na uvođenju globalističkih sadržaja u ovu problematiku". Kroz državno financiranje medija u scenariju ekstremističke desnice provodi se utišavanje kritičkih glasova.

- **Povezanost s Feralom:** Ovaj narativ je vrlo specifičan za Novosti, iako je dio šireg razumijevanja novije hrvatske povijesti. Naime, Feral Tribune bio je hrvatski političko-satirični tjednik koji je izlazio u Splitu od lipnja 1993. do lipnja 2008. Svojim beskompromisnim novinarstvom i satirom suprotstavljao se tadašnjem Tuđmanovom režimu te razotkrivao korupcijske afere, ratne zločine i opirao se dominirajućem i galopirajućem nacionalizmu i njegovim dogmama. Bio je pod stalnim napadima vlasti i vladajuće Hrvatske demokratske zajednice te ga se na razne načine, sudskim tužbama i administrativnim terorom, pokušavalo ugasiti. Ova veza kompromitira Novosti u očima ekstremne desnice koja kontinuirano zaziva upravo Tuđmanovo vrijeme kao ono koje je temelj hrvatske države te tzv. Tuđmanove vrijednosti kojima se država i društvo moraju vratiti kako bi ostvarili prosperitet i suverenitet. Među strankama desnice često je retoričko natjecanje tko se više drži Tuđmanovih doktrina i tko je pravi reprezent njegove politike. Feral Tribune kao najveći kritičar upravo Tuđmanove politike oduvijek je bio trn u oku političkoj desnici te sama činjenica da pojedini nekadašnji novinari Ferala pišu za Novosti bio bi im dovoljan razlog za diskreditaciju tog tjednika.

3. Financijski narativi

- **Nevidljiva ruka tržišta:** Uključuje tvrdnju da mediji ne bi trebali ovisiti o državnom financiranju, već bi trebali opstati na tržištu. Istovremeno, za one kojima je jasno da je u demokratskom društvu teško političkom odlukom zabraniti izlaženje nekog medija, tržište je alat koji će riješiti taj problem. Naime, opće stanje u hrvatskom medijskom sektoru pokazuje da kvaliteta sadržaja i tržišni uspjeh nisu povezani dapače, navike konzumenata medijskog sadržaja sugeriraju da ljudi preferiraju sadržaj koji je zabavan, tabloidan ili kontroverzan. Iz finan-

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
NARATIVI NAPADA

54

cijskih izvještaja vodećih hrvatskih medija i drugih javno dostupnih informacija o njihovom financiranju jasno je da gotovo čitava medijska scena u Hrvatskoj opstaje zahvaljujući nekom obliku državne pomoći, bilo da se radi o poreznim olakšicama, javnom novcu namijenjenom za oglašavanje ili drugim oblicima javnog financiranja.

- **Državno financiranje podobnih:** Ovaj narativ donekle je suprotan onom prethodnom, a govori kako država ima pravo i treba financirati medije samo ako poštuju nacionalističke mitove i identitetske osnove. Kako se to eksplicitno navodi u Programu Domovinskog pokreta:

“Središnje kulturno izvršno tijelo svojim će sadržajnim odlukama, ali i financijskim uputama pokrenuti identitetska pitanja na svim planovima javnoga života te će posebnu pozornost posvetiti uvođenju zanemarenih identitetskih područja kao što će od onih medija i udruga koje dobivaju javni novac tražiti snažniju kroatizaciju sadržaja“.

Drugim riječima, mediji čije objave doprinose populariziranju ideološke pozicije ekstremne desnice imaju pravo očekivati državne dotacije i ako nisu sposobni opstati na tržištu, a pristup javnom financiranju treba oduzeti samo kritičnim medijskim glasovima.

- **Zlouporaba javnog novca:** Ovaj narativ sastoji se od kontinuiranih insinucija da Novosti zloupotrebljavaju sredstva namijenjena za kulturni razvoj nacionalnih manjina, baveći se ideološkim temama umjesto manjinskom kulturom i identitetom te da ta sredstva dobivaju isključivo zahvaljujući činjenici da je SDSS koalicijski partner HDZ-u te se tim sredstvima kupuje njihova podrška u Hrvatskome saboru.

Ove narative je na svome [Facebook profilu](#) sažeo Stipo Mlinarić Čipe:

“Voljeti druge ne znači mrziti i nijekati sebe. Voljeti Srbe u Hrvatskoj ne znači davati im novce iz državnog proračuna kako bi blatili moj narod i državu u kojoj zajedno

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
NARATIVI NAPADA

55

živimo. Voljeti Srbe i davati im njihova prava nije isto što i pokoravati se SDSS-u. Voljeti Hrvatsku i svoj narod ne znači, kako to mnogi čine i misle, uvijek i zauvijek dokazivati tu ljubav tako da radimo u korist vlastite štete. Voljeti druge i uvažavati ih, ne znači stalno ispunjavati zadatke koje nam oni daju, kako bi se dokazalo da smo prema njima fer.

Voljeti druge, uvažavati druge, poštivati druge, nipošto ne znači manje voljeti sebe, odricati se svojih prava, dokazivati da ih voliš gazeći po sebi, nijećući sebe, i mrzeći sebe.

Voljeti Srbe u Hrvatskoj, ne znači činiti sve što Pupovac zatraži, niti voljeti Srbe znači financirati mrziteljske novine koje neprestance provociraju i raspiruju mržnju, ili pristajati na bilo kakvu ucjenu koju traži bilo koji političar.

Domovinski pokret na to ne pristaje!

Nego, voljeti Srbe, znači biti fer, misliti na njihov bolji život, njihova ljudska prava, misliti na to da ih nitko ne smije ugnjetavati, progoniti, obespravljivati.

Nego, voljeti sebe, i činiti sve što je dobro i interes mog naroda, uvijek i bezuvjetno, ma kako to tko shvatio i doživljavao. To je stajalište i politika Domovinskog pokreta, i bit će politika svake vlade u kojoj – ako se to dogodi – će sudjelovati Domovinski pokret.

KLJUČNI AKTERI NAPADA

"NOVOŠTI SE ILI PALI ILI GASI"
KLJUČNI AKTERI NAPADA

59

Domovinski pokret

Domovinski pokret politička je stranka osnovana 2020. godine te su njezini istaknuti članovi dijelom bivši članovi Hrvatske demokratske zajednice, uključujući i aktualnog predsjednika Domovinskog pokreta i gradonačelnika Vukovara Ivana Penavu. Ideološki gledano, Domovinski pokret pripada ekstremnoj desnici te se njihov novopečeni europarlamentarac Stephen Nikola Bartulica pridružio klubu Europskih konzervativaca i reformista. Stranka je djelomično nastala kao otpor HDZ-ovog pomicanja prema političkom centru nakon promjene vodstva te stranke 2016. Djelovanje Domovinskog pokreta obilježila je žestoka kritika HDZ-a, a posebice Andreja Plenkovića, na točkama ratifikacije Istanbulske konvencije, upravljanja epidemijom kovida 19 i suradnje sa SDSS-om. Netrpeljivost između ove dvije političke opcije išla je dotle da je Domovinski pokret uoči parlamentarnih izbora podnio kaznenu prijavu protiv Andreja Plenkovića radi utjecaja koji je Plenković, zbog svog položaja, imao na izbor glavnog državnog odvjetnika te zato što nije zatvorio granicu koju prelaze ilegalni migranti. Nacional je pak prije izbora objavio snimku u kojoj Andrej Plenković govori: "Taj Penava postoji, moja baba pokojna bi mogla biti gradonačelnica Vukovara... sve što se tamo napravi, oni nisu sami napravili ništa. Ništa. Nula. I uzeo na sebe žrtvu ljudi kojih nema. I postao predsjednik, usput i gradonačelnik zato što se Marija Budimir ozvučila. To su kvarni ljudi. Zli. Zli ljudi s kojima nećemo imati posla. Nema nikakvih dilema. Nemojte biti zavarani, joj to su desni, naši su Hrvati. Nisu. Oni su srušili Kolindu, sutra će srušiti nas. To morate znati".⁶⁵

Predizborni program 2024. godine jasno je ocrtao političke pozicije Domovinskog pokreta, a posebno su problematični dijelovi vezani za kulturu i medije. Poglavlje kulture u programu Domovinskog pokreta pod nazivom Kultura – Novi hrvatski kulturni imaginarij istaknuto je na vrlo važnom, drugom mjestu, odmah iza demografije, dok poglavlje Mediji u RH zauzima treće mjesto. Faktografova glavna urednica Sanja Despot analizirala je predizborni program Domovinskog

⁶⁵ Izvor: <https://n1info.hr/vijesti/plenkovic-snimljen-kako-vrijeda-penavu-moja-pokojna-baba-bi-mogla-biti-gradonacelnica-vukovara/>

pokreta pa tako u svome tekstu STAVOVI DOMOVINSKOG POKRETA: Zaštita kulture života i brakova, kroatizacija obrazovanja i medija... navodi niz njihovih predizbornih obećanja kojima najavljuju kako napade na Novosti, tako i tešku situaciju za sve neovisne i javne medije ako Domovinski pokret dobije priliku utjecati na medijsku politiku u RH. Iako se u javnosti spekuliralo da će dobiti ministra kulture i medija, to se u konačnici nije dogodilo te ostaje za vidjeti koliki će biti njihov stvarni utjecaj na medijske politike.

Domovinski pokret u svojem programu između ostalog navodi:

“ Za provedbu ovoga programa novoformirana Vlada će odmah početi raditi najprije na snaženju svijesti o hrvatskom nacionalnom identitetu u svim elementima kulture i medija, te još i na uklanjanju interesnih skupina koje su godinama radile na uvođenju globalističkih sadržaja u ovu problematiku. Središnje kulturno izvršno tijelo svojim će sadržajnim odlukama, ali i financijskim uputama pokrenuti identitetska pitanja na svim planovima javnoga života te će posebnu pozornost posvetiti uvođenju zanemarenih identitetskih područja kao što će od onih medija i udruga koje dobivaju javni novac tražiti snažniju kroatizaciju sadržaja... Uz to izvršit će se reforma upravljanja javnim televizijskim i radijskim servisom te Hrvatskom izvještajnom novinskom agencijom – HINA”.

Nadalje navode da je “potrebno izvršiti temeljnu reviziju financiranja onih udruga za koje je poznato da su se do danas izravno bavile antihrvatskim djelatnostima, pokušavajući umanjiti institucije hrvatske kulture kao i svijest o hrvatskom identitetu”.

Najavljuju i osnivanje povjerenstva koje će “izvršiti kroatološku analizu udžbenika i publikacija u Republici Srbiji kao i priručnika srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj”.

Osnovat će se i vladino povjerenstvo koje će izvršiti analizu, a onda “predložiti mjere kroatizacije programa državne televizije, kao i radija, i svih njihovih programa”, a u konačnici navode da će se “u suradnji s Ministarstvom znanosti izvršiti

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

60

revizija sredstava koja se dodjeljuju tjedniku Novosti, a i nekim drugim portalima i tiskovinama, zbog očite antihrvatske djelatnosti koju razvijaju godinama”.

Domovinski pokret relativno je aktivan na društvenim mrežama. Na Facebooku ima 67 000 pratitelja, na Youtubeu 16 500 (što je primjerice četiri puta više od HDZ-a), a na Instagramu njih 6 500.

Stephen Nikola Bartulica

Stephen Nikola Bartulica je američki državljani koji je u Hrvatsku doselio početkom 1990-ih kako bi se zaposlio u državnoj službi i počeo graditi svoju političku karijeru. Domovinski pokret ranije ga je uveo u Hrvatski sabor, a 2024. omogućili su mu i da postane novoizabrani član Europskog parlamenta. U Europskom parlamentu priključio se klubu Europskih konzervativaca i reformista. Od 2020. godine je bio zastupnik u Hrvatskom saboru, a prije toga bio je posebni savjetnik za vjerska pitanja bivšeg predsjednika RH Ive Josipovića koji ga je za tu službu i odlikovao Redom hrvatskog pletera. Bio je savjetnik i predsjednika kratkotrajne Vlade Tihomira Oreškovića čiji je ministar kulture Zlatko Hasanbegović nizom političkih odluka pokušao onemogućiti javno financiranje organizacija civilnog društva i neprofitnih medija⁶⁶. Bartulica je ujedno i izvanredni profesor na Hrvatskom katoličkom sveučilištu te predsjednik konzervativne udruge Centar za obnovu kulture. Bio je istaknuto lice brojnih konzervativnih inicijativa u Hrvatskoj posljednjih desetak godina te je član fundamentalističke katoličke organizacije Opus dei.⁶⁷

Stephen Nikola Bartulica relativno je aktivan na društvenim mrežama. Njegova stranica na Facebooku ima nešto više od 6 tisuća pratitelja, profil na Twitteru ima 1956 pratitelja, stranica

⁶⁶ Tada je Zlatko Hasanbegović bio član HDZ-a, dok je danas saborski zastupnik i predsjednik marginalne ekstremno desne političke stranke Blok za Hrvatsku.

⁶⁷ Više: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/tko-je-zapravo-bartulica-ultrakonzervativni-revolucionar-s-vrlo-intrigantnim-ulogama-tijekom-oluje-i-kod-ive-josipovica-15468865>

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

61

na Instagramu 1403, a njegov YouTube kanal 140 pretplatnika. Prijašnjih godina Stephen Nikola Bartulica istaknuo se i svojim napadima na Faktograf te je u veljači 2022. godine u Hrvatskome saboru govorio o Faktografu i navodnoj cenzuri na društvenim mrežama te najavio izradu prijedloga zakona kojim će se to regulirati. Od navedenih najava prošle su već dvije godine, a Domovinski pokret do sada nije u zakonodavnu proceduru uputio takav zakonski prijedlog.

Njegovu kampanju za Europski parlament pratilo je niz skandala povezanih uz njegovu imovinsku karticu u kojoj je nepotpuno prikazao imovinu koju posjeduje.⁶⁸

Ivan Penava

Ivan Penava gradonačelnik je Grada Vukovara od 2014. godine, saborski zastupnik od 2016., predsjednik Domovinskog pokreta od 2021. te bivši član HDZ-a.

Penava je HDZ napustio nakon poraza na unutarstranačkim izborima u svibnju 2020. godine, rekavši kako je između temeljnih vrijednosti i stranačke stege izabrao temeljne vrijednosti, pojasnivši svoje razloge navodnim neprocesuiranjem ratnih zločina, zanemarivanjem gospodarskog razvoja Vukovara te organizacijom popisa stanovništva u kojem “**manjinci popisuju manjince**” što je nazvao trgovinom između HDZ-a i koalicijskih partnera u kojoj je Vukovar izdan⁶⁹. Vezano uz ovo zadnje treba podsjetiti da se godinama spori pravo srpskoj nacionalnoj manjini na korištenje svog jezika i pisma u službenoj komunikaciji i natpisima na ćirilici i srpskom jeziku u Gradu Vukovaru, a u čemu je Penava kao gradonačelnik kontinuirano odgađao primjenu tog prava. Vukovarsko gradsko vijeće 2022. godine donijelo je odluku kojom se srpskoj nacionalnoj manjini ukida pravo na službeno korištenje ćirilice temeljem popisa stanovništva iz 2021. godine⁷⁰.

- 68 Više: <https://faktograf.hr/2024/06/06/bartulica-bi-i-dzeparac-od-majke-trebao-unijeti-u-imovinsku-karticu/>
- 69 Izvor: <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/penava-napustio-hdz/>
- 70 Više: <https://www.slobodnaeuropa.org/a/cirilica-vukovar-problem-hrvatska-pupovac-18-16/27931962.html>, <https://portalnovosti.com/penava-opet-ne-dopusta-uvodjenje-dvojezicnosti-u-vukovar-i-https://www.telegram.hr/politika-kriminal/vukovarsko-gradsko-vijece-zakljucilo-da-srbi-nemaju-pravo-na-javnu-uporabu-cirilice/>

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

62

Zapamćen je i po slučaju kada je 2019. godine na internet-skim stranicama Grada objavio snimku učenika srpske nacionalnosti kako sjede tijekom izvođenja hrvatske himne na nogometnoj utakmici. Snimku je uklonio tek po reakciji Pravobraniteljice za djecu. Tada je zaključio kako je “**Vukovar epicentar pužajuće velikosrpske agresije**” te pred novinarima identificirao djecu kao polaznike vukovarske Tehničke škole srpske nacionalnosti. Dva dana kasnije srpski učenik te škole je fizički napadnut.⁷¹

Ivan Penava ima 50 000 pratitelja na Facebooku, te 570 na Instagramu.

Mario Radić

Prije ulaska u politiku u kampanji Miroslava Škore za predsjednika republike, Mario Radić primarno se bavio biznisom te je jedan od suvlasnika Pevexa, poznate hrvatske kompanije. Detaljni prikaz njegove uloge u Pevexu ispisao je Petar Vidov u tekstu Kako je sukob u Pevexu doveo do “afere Mreža” i smjene ministra Davora Filipovića. U javnosti dodatno kruži priča da je Mario Radić zapravo pravi vlasnik regionalnih televizijskih postaja Z1 i Televizija Slavonije i Baranje, na kojima se emitira “Bujica”, emisija koja otvoreno promovira i podržava Domovinski pokret te u kojoj često gostuju članovi te stranke.⁷²

Mario Radić trenutno je zamjenik predsjednika Domovinskog pokreta te često istupa u javnosti, a bio je i dio pregovaračkog tima oko sastavljanja nove vlade.

Iako neki mediji bilježe da je Mario Radić ranije imao objave na Facebooku, trenutno nije moguće pronaći njegove profile na društvenim mrežama.

- [com/penava-opet-ne-dopusta-uvodjenje-dvojezicnosti-u-vukovar-i-https://www.telegram.hr/politika-kriminal/vukovarsko-gradsko-vijece-zakljucilo-da-srbi-nemaju-pravo-na-javnu-uporabu-cirilice/](https://www.telegram.hr/politika-kriminal/vukovarsko-gradsko-vijece-zakljucilo-da-srbi-nemaju-pravo-na-javnu-uporabu-cirilice/)
- 71 Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/od-covjeka-koji-je-obecavao-pomirbu-hrvata-i-srba-do-huskaca-ko-je-ivan-penava/2558703.aspx>
- 72 Više: <https://zagrebi.hr/lokalne-tv-između-kontroverznih-poduzetnika-i-serifa-1-drži-li-osječki-anonimac-z1-i-stv-za-marija-radica/>

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

63

Narod.hr neprofitna je elektronička publikacija koja djeluje od 2014. godine. Izdavač portala Narod.hr je udruga “U ime obitelji”, čija je čelnica Željka Markić, katolička aktivistkinja koja u javnosti postala poznata kao organizatorica referenduma o braku kojim se u Ustav RH unijela odredba da je brak isključivo zajednica muškarca i žene, sudionica i podržateljica manifestacija koje se protive pravu na pobačaj kao što je “Hod za život”, a okušala se i kao kandidatkinja na izborima za Hrvatski sabor 2015. godine u okviru političke stranke “Projekt domovina” na čijim web stranicama se navodi da je stranka nastala kao “politički projekt udruge “U ime obitelji” koja je svojim djelovanjem u civilnom društvu prepoznala potrebu za političkom platformom koja će podupirateljima i simpatizerima Udruge osigurati da dobiju svoje autentične predstavnike u tijelima državne, regionalne i lokalne uprave”. O djelovanju Željke Markić u okviru različitih fundamentalističkih kršćanskih inicijativa i antirodnih pokreta ekstenzivno su pisale upravo Novosti i njihov novinar Hrvoje Šimičević.

Željka Markić ujedno je, kao što smo već naveli, česta tužiteljica Novosti te je početkom 2024. godine zabilježeno 5 sudskih procesa protiv Novosti i njihova nakladnika s njom u ulozi tužiteljice.

Prema podacima platforme Similarweb, Narod.hr ima 3,5 milijuna posjeta mjesečno te je među 20 najčitanijih portala u Hrvatskoj. Na društvenim mrežama imaju oko 64 000 pratitelja. Željka Markić ima i vlastiti podcast “55 kod minuta kod Željke Markić” s više od 7 000 pratitelja.

Članci portala Narod.hr višekratno su bili predmetom Faktografove provjere činjenične točnosti te je jednako tako višekratno utvrđeno da šire dezinformacije ili informacije kojima nedostaje kontekst.

Narod.hr kontinuirano u svojim tekstovima optužuje Novosti da “omalovažavaju čitav hrvatski narod”, “vrlo grubo vrijeđaju osjećaje katolika” te na različite načine izvlače rečenice

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

64

objavljene u Novostima iz konteksta, pritom potpuno zanemarujući satirične elemente ilustracija i kolumni.

Hrvatski tjednik

Hrvatski tjednik je najekstremnija desničarska tiskovina u Hrvatskoj koja već godinama koristi dezinformacije i govor mržnje kako bi pokušala diskreditirati percipirane ideološke protivnike, dakle sve one kojima otvoreni fašistički ispadi u javnom prostoru nisu prihvatljivi. Hrvatski tjednik je od 2002. do 2013. izlazio pod nazivom Hrvatski list te ga je izdavao Dogma Press d.o.o., a od 2013. godine izlazi pod trenutnim nazivom te ga najprije (do 2022. godine) izdaje tvrtka Tempus d.o.o. iz Zadra, a zatim (od 2022. godine) tvrtka Tempus 22 d.o.o. Vlasnik, direktor i glavni urednik Hrvatskog tjednika je Ivica Marijačić. Prema službenim podacima, ukupni prihodi za tvrtku Tempus d.o.o. u 2021. godini iznosili su 463.353,10 €, a u 2022. godini 282.826,19 €. Rashodi su iznosili 370.126,75 € 2021. godine odnosno 308.548,80 € 2022. godine. Tvrtka Tempus d.o.o. završila je 2022. godinu s gubitkom od 24.445,68 €, dok je prethodnu 2021. godinu završila sa 100.737,80 € dobiti. No, zato je nova tvrtka Tempus 22 d.o.o. dobro poslovala te je od 24.05.2022 do 31.12.2022 ostvarila prihode u iznosu od 293.214,81 € i dobit od 157.716,23 €.

Kako tvrdi glavni urednik Ivica Marijačić, Hrvatski tjednik ne dobiva sredstva iz proračuna te se financira “isključivo od prodanih primjeraka Hrvatskog tjednika. Mi imamo sjajnu prodaju, Hrvatski tjednik se prodaje četiri puta više nego svi ostali tjednici u Hrvatskoj zajedno. [...] Hrvatski tjednik je već šest-sedam godina suvereno na vrhu po prodanim primjercima, a naročito u zadnje vrijeme, sljedeći iza nas je četiri puta slabiji. Čak se i od nekih dnevnih listova više prodajemo nego oni u sedam dana”.⁷³ Hrvatski tjednik isključivo se distribuira u tiskanom obliku. Prema istraživanju tržišta tiska koje je izradila Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, Hrvatski tjednik bio je treći najprodavaniji općinformativni tjednik u 2022. godini s godišnjom nakladom od 200-300

“NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI”
KLJUČNI AKTERI NAPADA

65

⁷³ Izvor: <https://narod.hr/hrvatska/marijacic-za-narod-hr-hnd-se-identificira-s-novostima-hrvatski-tjednik-zivi-iskljucivo-od-prodaje>

tisuća primjeraka⁷⁴. Neki trgovci ga zbog ekstremističkog sadržaja odbijaju distribuirati; primjerice Interspar je u svojim prodajnim centrima prestao prodavati Hrvatski tjednik⁷⁵. Prema pisanju Novosti, u sklopu pravomoćne presude bivšem premijeru Ivi Sanaderu za aferu Fimi medija, utvrđeno je da je HDZ novac iz javnih poduzeća oko 2008. godine koristio i za preuzimanje Hrvatskog lista od glavnog urednika Ivica Marijačića, za što je ovaj dobio 416 tisuća eura. Budući da tvrtka koja je trebala figurirati kao novi vlasnik nikada nije preuzela 80 posto udjela u Hrvatskom listu, koji se danas zove Hrvatski tjednik, Marijačić je zadržao i novac i vlasništvo.

Ivica Marijačić, prema vlastitim navodima, radio je kao dopisnik Hine, dopisnik Vjesnika, glavni urednik Zadarskog lista, u Narodnom listu, Slobodnoj Dalmaciji, a Hrvatski list je pokrenuo 2002. godine. Presudom Općinskog suda u Zadru Ivica Marijačić je proglašen krivim za kazneno djelo protiv braka, obitelji i djece – povredom privatnosti djeteta. Marijačić je osuđen na kaznu zatvora od godine dana s rokom kušnje od tri godine zbog objave fotografija maloljetne žrtve grupnog silovanja na naslovnici svog tjednika u listopadu 2019. godine.

Nakon što je u listopadu 2020. godine Danijel Bezuk (22) iz automatske puške pucao na Banske dvore predsjednik Vlade Andrej Plenković izjavio je: “Možda su te njihove huškačke poruke koje puštaju u javnost kroz različite medije i emisije, konkretno ću imenovati Bujicu i Hrvatski tjednik kao dva eklatantna primjera širenja govora mržnje, koji su osobito usmjereni i prema meni osobno sve ove godine, potaknuli ovoga mladoga čovjeka i ozračje kojim je bio okužen da napravi ovakav napad, koji je po meni pokušaj teškog ubojstva, s terorističkim elementima.”⁷⁶

74 Izvor: <https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2023/07/Prikaz-stanja-trazista-tiska-2022-3.pdf>

75 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/interspar-zabranio-prodaju-hrvatskog-tjednika>

76 Izvor: <https://vlada.gov.hr/vijesti/moramo-stati-na-kraj-govoru-mrznje-i-radikalizaciji-kojima-pridonose-i-huskacke-izjave-pojedinih-politickih-aktera/30604>

Ivica Marijačić čest je gost televizijskih emisija i podcasta u kojima se veliča ekstremna desnica, poput Bujice, Press kluba Tihomira Dujmovića ili Podcasta Velebit pa je tako 2023. godine gostovao i u podcastu Željke Markić gdje je komentirao Novosti i Milorada Pupovca ponavljajući tezu kako “najveću štetu on [Milorad Pupovac] radi upravo srpskoj nacionalnoj manjini. Milijarde kuna bačene u vjetar. Toliko zle krvi je isprovocirao. Uništio prilike za moguće pomirenje”. Za Narod.hr krajem 2023. godine je rekao: “To su ljudi koji nisu sposobni sebi zaraditi za život i onda su, možemo reći, nalegli na hrvatski proračun i odatle promiču tuđinsku, protuhrvatsku, neprijateljsku politiku” te kako “oni nemaju svoje publike, svojih čitatelja, oni ne rade ni za koga, rade samo za nekakvu politiku koja je pregažena što se tiče Hrvatske, ali još egzistira u Srbiji”.⁷⁷ Ujedno je i optužio Hrvatsko novinarstvo društvo da se “to društvo otkad je on (Hrvoje Zovko, op.a.) na čelu svrstalo uz velikosrpski tjednik Novosti, jedno od pročetničkih gnijezda u Hrvatskoj koja promiču velikosrpsku ideologiju i politiku i vrijednosti države koja je pregažena 90-ih godina”.

Početkom 2024. godine, a povodom odluke VEM-a da kazni emisiju Bujica, Hrvatski tjednik objavljuje 25. siječnja naslovnicu s tekstom “Kako stati na kraj Pupovcu i njegovim fašistima u SNV-u i Novostima. Izmislili su da je sukob navijača u Vukovaru bio napad na Srbe, kao što su njihovi 1991. Izmislili da su Hrvati ubili 41 srpsko dijete. Vijeće za elektroničke medije zabranilo Bujicu i postupilo kao servis Pupovčevih Novosti te pljunulo na hrvatske branitelje i zakone RH”. U broju posvećuje nekoliko huškačkih tekstova Novostima, naziva ih “četničcima” te ponavlja uobičajene antisrpske narative. Ovo se događa u isto vrijeme kada i Domovinski pokret izdaje svoje ranije spomenuto priopćenje o Novostima.

Ivica Marijačić tužio je Bilten SNV-a 2017. godine tvrdeći da je Hrvatski tjednik u Biltenu SNV-a nazvan ekstremističkim, što su prenijeli svi mediji te tako izazvali “razorne posljedice”, jer su “od 20 stalnih ili povremenih oglašivača” spalili “na 2-3”, da je pisanje u Biltenu doživio kao da je Hrvatski tjednik

77 Izvor: <https://narod.hr/hrvatska/marijacic-za-narod-hr-hnd-se-identificira-s-novostima-hrvatski-tjednik-zivi-iskljucivo-od-prodaje>

“stavljen na lomaču” zbog čega se odlučio na tužbu. Istovremeno je na sudu ispričao da su “imali dogovor Marko Jurič, Marko Ljubić, Marko Skejo i Marko Perković Thompson da zajedno tužimo, ali onda je ispalo da je svatko za sebe podnio privatnu tužbu protiv optuženih. Moram naglasiti da sam ja pravni laik”. Općinski kazneni sud u Zagrebu odlučio je da se nije radilo klevetanju i vrijeđanju glavnog urednika Hrvatskog tjednika.⁷⁸ Ukupno je tim povodom podneseno 6 tužbi, od čega njih 5 na isti dan, što je eklatantni primjer SLAPP tužbi.

Hrvatski tjednik nebrojeno je puta prijavljen Novinarskom vijeću časti, a Hrvoje Zovko, predsjednik Hrvatskog novinarskog društva, ovako je 2023. godine opisao tu tiskovinu: “Hrvatski tjednik vrlo jasno nije novinarstvo. To je najgori novinarski mulj. [...] To je jedno huškačko glasilo koje iz broja u broj, iz godine u godinu, širi mržnju. Njihovim pisanjem u nekoj normalnoj demokratskoj zemlji bi se trebali pozabaviti tijela javnokazanog progona”⁷⁹. Detaljan prikaz rada Hrvatskog tjednika dao je novinar Novosti Hrvoje Šimičević u svome tekstu “Huškački tjednik”.

Bujica

Emisija Bujica, autora i urednika Velimira Bujanca, započela je s emitiranjem 2008. godine na Osječkoj televiziji te se dodatno emitirala na ukupno šest lokalnih televizija. 2017. godine Bujica je prešla pod produkcijsko okrilje zagrebačke televizije Z1 te se u ovom trenutku može pratiti na popularnom YouTube kanalu i na Z1 Televiziji te Televiziji Slavonije i Baranje. Obje televizijske postaje naklonjene su Domovinskom pokretu, kao i sam Velimir Bujanec, što je zaokret od otvorenog podržavanja HDZ-a u ranijem periodu. Bujica je posljednjih godina vrlo često ugošćivala predstavnike Domovinskog pokreta te im davala platformu za širenje antisrpskih narati-

78 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/marijadic-izgubio-u-sporu-zbog-biltena-snv-a>

79 Pregled samo nekih od skandaloznih naslovnica Hrvatskog tjednika mogu se pogledati na sljedećoj poveznici: <https://www.telegram.hr/fotogalerije/politika-kriminal/predsjednica-je-odabrala-hrvatski-tjednik-za-objavu-kandidature-evo-mali-podsjetnik-na-neke-njihove-ranije-radove/>

va i širenje teze o postojanju i provođenju velikosrpske politike u Hrvatskoj, prikazujući Domovinski pokret kao zaštitnike hrvatskih interesa koji će se tome suprostaviti.⁸⁰ Valja i ovdje napomenuti da je Z1 televizija od 2017. do 2020. godine bila u vlasništvu Pevexa, u kojem je pak suvlasnik Mario Radić, a da bi onda bila prodana tvrtki Kodiak Trade. U medijima su objavljivanje neslužbene informacije prema kojima je Radić i dalje stvarni vlasnik televizije Z1, ali ne postoje dokazi kojima bi se ta tvrdnja mogla potkrijepiti.

Kanal Bujice na YouTubeu prati gotovo 80 tisuća ljudi, a Velimir Bujanec na Facebooku ima više od 130 tisuća pratitelja. Najavio je da uskoro pokreće kanal i na TikToku.

O Velimiru Bujancu i njegovom medijskom djelovanju mogla bi se ispisati zasebna studija slučaja. Kroz svoju karijeru radio je u tabloidima i glasilima ekstremnih desničarskih organizacija te je teško izdvojiti sve kontroverze koje se vezuju za njegovo ime. Kao ilustrativni primjer, a koji dobro opisuje ton njegovih emisija, možemo izdvojiti njegovo predvođenje prosvjeda potpore televiziji Z1, kojoj je 2016. godine određena mjera privremenog oduzimanja koncesije zbog govora mržnje Marka Juriča u emisiji “Markov trg”. Naime Jurič je zaključio svoju emisiju riječima: “Poruka Zagrepčanima, svima koji se šeću Cvjetnim trgom budite oprezni budući je u blizini crkva u kojoj stoluju, da parafraziram jednog srpskog ministra, četnički vikari. Pripazite, kada se šecete Cvjetnim trgom, pogotovo majke s djecom, da ne bi koji od tih četničkih vikara istrčao iz crkve i u svojoj maniri klanja izveo svoj krvavi pir na našem najljepšem zagrebačkom trgu koji bi možda trebalo obilježiti tablama pazi oštar četnik u blizini”. Prosvjed su organizirale braniteljske i stradalničke udruge iz Domovinskog rata, a povorku su predvodili veteranski aktivist Đuro Glogoški, Velimir Bujanec i potpredsjednik Sabora Ivan Tepeš (HSP AS) noseći transparent s likom predsjednice Vijeća za elektroničke medije Mirjane Rakić u uniformi hrvatskih partizanskih boraca iz Drugog svjetskog rata. Velimir Bujanec poklonio je na tom prosvjedu Mirjani Rakić četničku šubaru i nekoliko kapa “titovki” s kokardom i zvije-

80 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/nek-ih-bujica-nosi>

dom petokrakom, pri čemu je tvrdio da je kapu s kokardom dobio od silovane žene iz Vukovara.⁸¹

Vijeće za elektroničke medije je 2018. u Bujici detektiralo govor mržnje pa je šest televizija koje su emitirale spornu epizodu privremeno ostalo bez koncesije na 24 sata odnosno bez mogućnosti emitiranja programa 4 sata. Radilo se o zagrebačkoj Z1 televiziji, SBTV-u iz Slavonskog Broda, Osječkoj televiziji, Srce TV, Adriatic TV i TV Jadran. Naime, u emisiji, u kojoj su uz voditelja Velimira Bujanca gostovali Zoran Grgić i Frano Ćirko, emitiran je prilog pod naslovom “Ispovijest T. L. - Zagrepčanke, žrtve migrantske pljačke” u kojem je jedna od sugovornica kazala: “Ne daj Bože da ih netko ne istuče ili nešto. Mislim... što bi po meni trebalo radit do iznemoglosti, dok valjda ne prekinu”. Gost u studiju o migrantima se izražavao kao o “bolesnoj skupini, zaraženoj teškim i prenosivim zaraznim bolestima (AIDS, hepatitis, tuberkuloza)”, a koje migranti namjerno šire. Velimir Bujanec je izjavu ocijenio kao “malo radikalnom”, ali je u uvodu emisije kazao da je riječ o “tim divljacima koji su došli s Istoka i koji siluju”, čime je potaknuo goste emisije na mržilački, diskriminatorni i omalovažavajući diskurs prema migrantima, istaknulo je Vijeće za elektroničke medije u svojoj odluci.⁸²

Početkom 2024. godine Vijeće za elektroničke medije je, temeljem upita iz Novosti, na četiri sata zabranilo emitiranje programa Z1 televiziji i Televiziji Slavonije i Baranje zbog korištenja ustaškog pozdrava “Za dom spremni” u emisiji Bujica, odnosno činjenice da se voditelj emisije u dva navrata nije ogradio od pozdrava “Za dom spremni”, već je podržao izjave gledatelja i svojim komentarima poticao na nastavak spornog diskursa.⁸³ Bujanec je ovu odluku komentirao riječima:

81 Izvor: <https://www.telegram.hr/politika-kriminal/onaj-danasnji-prosvjed-u-zagrebu-obiljezila-i-jedna-bizarna-situacija-bujanec-je-mirjani-rakic-poklonio-cetnicku-kapu/>

82 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/sest-televizija-privremeno-ostalo-bez-koncesije-zbog-bujice>

83 Izvor: <https://www.portalnovosti.com/nakon-upozorenja-iz-novosti-sankcije-zbog-zds-a-i-https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/nove-kazne-zbog-bujice-i-pozdrava-za-dom-spremni-udruga-vigilare-prijavljena-dorh-u/>

“Od pozdrava pod kojim su ginuli moji prijatelji HOS-ovci neću se ograditi NIKADA – ni pod cijenu otkaza, ni pod cijenu života! To je najmanje što mogu učiniti za sve one bolje od nas, koji su upravo s tim pozdravom na usnama, ginuli dajući mlade živote za HRVATSKI DOM i DOMOVINU u kojoj se ovakve stvari ne smjele događati”.⁸⁴

Najrecentniji bizarni performans u Bujančevoj režiji odvio se u noći proglašenja rezultata izbora za Europski parlament u kojima je Stephen Nikola Bartulica s više od polovice preferencijalnih glasova birača koji su glasali za Domovinski pokret izabran u Europski parlament. Naime, dane pred izbore javnost je pratila aferu vezano uz Bartuličinu imovinsku karticu i kupovinu kuće na Prviću te je Bartulica na sve načine pokušao sanirati nastalu štetu uključujući i javno obraćanje putem odvjetnice u kojemu je ustvrdio da mu je pri kupovini nekretnine financijski pomogla majka. Kako bi se navodno narugali medijima koji su razotkrili skandale vezane uz Bartuličinu imovinu, u toj euforičnoj noći Bujanec je organizirao da se Bartulica doveze i odveze iz izbornog stožera u razmetljivom luksuznom crvenom Ferrariju koji je, kako je kasnije ustanovljeno, vozio muškarac s kriminalnim dosjeom. Ovaj Bartuličin čin je pod pritiskom javnosti kasnije osudio cijeli vrh Domovinskog pokreta.⁸⁵

84 Izvor: <https://www.facebook.com/share/p/w185HSkMEgNHL3fX/>

85 Izvor: <https://www.vecernji.hr/vijesti/krenuo-rat-u-domovinskom-pokretu-akciju-ferrari-pokrenuo-je-velimir-bujanec-1776617>

ZAKLJUČAK

"NOVOSTI SE ILI PALI ILI GASI"
PRIKAZ NAPADA NA NOVOSTI TIJEKOM PREGOVORA O

73

Diljem Europe i svijeta svjedočimo jačanju stranaka ekstremne desnice koji političku popularnost i izborne rezultate grade etiketirajući medije i pripadnike ranjivih skupina kao državne neprijatelje i optužujući ih za sudjelovanje u navodnoj zavjeri globalne elite suprotstavljene narodnim interesima. Specifični slučaj napada na tjednik Novosti, u kojem se jedan medij identificira s posebno ranjivom etničkom skupinom, pruža zornu ilustraciju konačnih ciljeva takve političke retorike.

U ovoj studiji slučaja prikazali smo kako dugogodišnji napadi na pojedini medij u situaciji dolaska ekstremne desnice na vlast mogu dobiti svoj politički krešendo. Ukidanje financiranja tjednika Novosti, koji izdaje vodeća organizacija srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, Srpsko narodno vijeće, tako se našlo među ciljevima jednog predizbornog programa i u žiži političkih pregovora oko sastavljanja Vlade između centristički desne Hrvatske demokratske zajednice i ekstremno desnog Domovinskog pokreta. Sve se to dešavalo pred očima javnosti, na konferencijama za medije ili kroz intervjue, pred kamerama i mikrofonima. Društvene mreže su predstavljale samo alat za prenošenje i amplificiranje vrlo jasno izrečenih političkih poruka, a sve je to eruptiralo u govoru mržnje i u konačnici prijetnjama nasiljem i smrću upućenima redakciji i novinarima tjednika Novosti.

Naša analiza identificira tri temeljne skupine narativa koji se koriste za napade na Novosti, no oni nisu rezervirani samo za ovaj tjednik. Radi se o narativima koji se uz manje prilagodbe u Hrvatskoj koriste za napade na nezavisne medije, organizacije civilnog društva i manjinske grupe već tri desetljeća.

Uočene narative, mada se međusobno isprepliću, podijeliti smo u tri temeljne kategorije: nacionalističke, medijske i financijske narative. Svaki od tih narativa služi promicanju temeljno autokratskih i nacionalističkih ideja koje imaju za cilj smanjiti slobodu medija, učiniti manjinske grupe nevidljivima te učvrstiti društvenu kontrolu.

Napadi kojima je tjednik Novosti bio izložen u postizbornom periodu, a koji u osnovi imaju za cilj gašenje njegova izlaženja, izgledno tek trebaju eskalirati. Iako se svojim progra-

mom Vlada RH nije obvezala na konkretne korake, Domo-
vinski pokret najavljuje da će se boriti za ukidanje Novosti
dok god su dio vladajuće većine. Hoće li u tome i uspjeti,
ostaje nam tek za vidjeti. Pojedini drugi potezi Vlade na čelu
s predsjednikom Andrejom Plenkovićem vezani za slobode
medija, a o kojima je i Faktograf ekstenzivno pisao⁸⁶, ne daju
garanciju da se radi očuvanja koalicijske većine neće popu-
stiti pritiscima ekstremne desnice.

Retorika čelnih ljudi HDZ-a pokazuje kako su i sami skloni
etiketiranju medija kao svojih neprijatelja; i sam je Andrej
Plenković na zatvorenom stranačkom sastanku, do čije je
snimke došao tjednik Nacional, optužio medije da ga ruše:
“I on [Zoran Milanović, op.a.] meni ima tretman kao da je
bog kandidat za premijera. Umjesto da ga svi razore, da ga
mediji ne prate, izoliraju ga, da mu na presicu ne dođe nitko.
Shvaćate? Nema te kulture dovoljno u hrvatskom političkom
prostoru da prepozna kakve se katastrofalne demokratske
anomalije trenutno zbivaju. I kaos informacijski. Jer ova
klika lijevih medija, pet ključnih medija koji nas ruše, a njega
ne diraju ili ga dižu... To je Nacional, to je N1, to je Index,
to je 24 sata i to je Telegram. To su svi u grupama, jedan
napiše članak, u pet minuta je na svih pet platformi, ista
stvar. Milanović prepisuje u svojim zadnjih nekoliko presica,
nastojeći prebaciti teret na nas, je li to Ina, Škugor, je li
to ovo, je li ono, prepisuje članke Bere Jelinića i Jasmina
Klarića. Shvatite...”.

Nije to bio prvi put da se premijer Plenković na ovakav na-
čin osvrće na medije te ih prikazuje kao dio navodne zavjere
protiv HDZ-a.⁸⁷ Imajući to na umu, kao i širi politički pro-
gram Domovinskog pokreta koji uključuje **snaženje svijesti
o hrvatskom nacionalnom identitetu u medijima, temeljnu
reviziju financiranja onih udruga i medija koji se bave an-**

86 Više: <https://faktograf.hr/2023/07/21/kako-ministarstvo-kul-ture-i-medija-stiti-novinare/>, <https://faktograf.hr/2024/01/26/europsko-zakonodavstvo-kojim-vladajuci-obrazlazu-pokusaj-spre-cavanja-curenja-informacija/>

87 Više: <https://faktograf.hr/2023/02/07/plenkovic-se-od-optuz-bi-za-korupciju-brani-teorijama-zavjere-pokusavaju-uredi-ti-medije/>

tihrvatskim djelatnostima, te mjere kroatizacije programa
državne televizije, kao i radija, Novosti bi mogle biti tek prvi
medij u nizu koji će stradati u naletu ekstremne desnice u
Hrvatskoj. Dodatno stavljajući hrvatsku situaciju u kontekst
provedenih izbora za Europski parlament, na kojima je ek-
stremna desnica ostvarila povećanje broja zastupnika, kao
i jačanje ekstremne desnice u drugim EU zemljama (pa i onim
najvećim kao što su Njemačka i Francuska), uz već postojeće
europske države u kojima je desnica na vlasti (poput Italije
i Mađarske), vidimo da trendovi napada na slobodu medija
nadilaze nacionalne granice. Narativi su svugdje isti, razliku-
ju se tek u retoričkim nijansama.

www.faktograf.hr